

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Тетяна КОСОВА

« _____ » _____ 2021 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)**

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС « МАГІСТР »**

**Тема: «Діагностика діяльності суб'єкта господарювання як інструмент
фінансового управління»**

Виконав(ла): Анастасія ПОТАПЕНКО

Керівник: д.е.н., доцент Олена ЛЕМІШКО

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - д.е.н., доцент Олена ЛЕМІШКО

другий розділ - д.е.н., доцент Олена ЛЕМІШКО

третій розділ - д.е.н., доцент Олена ЛЕМІШКО

Нормоконтролер: к.е.н., доцент Зоряна МОКРИНСЬКА

Київ 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри

Тетяна КОСОВА

« _____ » _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання кваліфікаційної магістерської роботи

здобувача вищої освіти Анастасії ПОТАПЕНКО

1. Тема кваліфікаційної роботи «Діагностика діяльності суб'єкта господарювання як інструмент фінансового управління» затверджена наказом ректора від 30.09. 2021 № 2099/ст.

2. Термін виконання роботи: з 11. 10. 2021 р. до 31. 12. 2021 р.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики, податкова, статистична звітність суб'єкта господарювання ФОП «Кислий Руслан Володимирович»

4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДІАГНОСТИКИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТА ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ФОП «КИСЛИЙ РУСЛАН ВОЛОДИМИРОВИЧ»

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ОСНОВІ ДІАГНОСТИКИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

ВИСНОВОК

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:
ЛИСТ 1. Концептуальні засади діагностики діяльності суб'єкта господарювання як інструмента антикризового фінансового управління;
ЛИСТ 2. Фінансово-економічний паспорт ФОП «Кислий Руслан Володимирович»; ЛИСТ 3. Діагностика майнового стану ФОП «Кислий Руслан Володимирович». ЛИСТ 4. Діагностика конкурентоспроможності ФОП «Кислий Руслан Володимирович» на ринку транспортних послуг. ЛИСТ 5. Удосконалення інструментів діагностики діяльності суб'єкта

господарювання-фізичної особи на основі контролінгу. ЛИСТ 6. Розробка механізмів антикризового фінансового управління за результатами діагностики. ЛИСТ 7. Обґрунтування ризик-орієнтованих механізмів управління суб'єктами господарювання за результатами фінансової діагностики. ЛИСТ 8. Аналіз сильних та слабких сторін конкурентних позицій ФОП Кислий Руслан Володимирович» на ринку транспортних послуг. ЛИСТ 9. Розрахунок періоду окупності вкладень на придбання нових електромобілів ФОП «Кислий Руслан Володимирович».

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної магістерської роботи та надання його керівнику	11.10.2021 – 24.10.2021	Виконано
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної магістерської роботи і надання його керівнику	25.10.2021 – 07.11.2021	Виконано
3	Написання та оформлення матеріалів третього розділу кваліфікаційної магістерської роботи і надання його керівнику	08.11.2021 – 21.11.2021	Виконано
4	1. Узгодження кваліфікаційної магістерської роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну магістерську роботу. 4. Підготовка виступу.	22.11.2021 – 07.12.2021	Виконано
5	1. Переплетення кваліфікаційної магістерської роботи. 2. Подання кваліфікаційної магістерської роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	08.12.2021 – 10.12.2021	Виконано

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	<u>КОНСУЛЬТАНТ</u> (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	д.е.н., доцент Олена ЛЕМІШКО		
РОЗДІЛ 2	д.е.н., доцент Олена ЛЕМІШКО		
РОЗДІЛ 3	д.е.н., доцент Олена ЛЕМІШКО		

8. Дата видачі завдання: «08» жовтня 2021 р.

Керівник кваліфікаційної магістерської роботи _____ Олена ЛЕМІШКО
(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Анастасія ПОТАПЕНКО
(підпис здобувача)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Діагностика діяльності суб'єкта господарювання як інструмент фінансового управління»: 91 стор. 5 рис., 14 табл., 63 літературних джерел.

Мета кваліфікаційної магістерської роботи: дослідження науково-теоретичних, методичних та практичних аспектів діяльності суб'єкта господарювання, як інструмента фінансового управління.

Об'єктом дослідження є процес організаційного та методичного аналізу діагностики діяльності суб'єкта господарювання, як інструмента фінансового управління.

Предметом дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів діяльності ФОП «Кислий Р.В.».

Методи дослідження: історико-хронологічний аналіз; метод морфологічного аналізу; статистичного аналізу; метод структурного аналізу.

Результати кваліфікаційної магістерської роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень та в практичній діяльності ФОП «Кислий Р.В.».

СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА, ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, ПРИБУТОК, МАЛИЙ БІЗНЕС, ЄДИНИЙ ПОДАТОК, ФІЗИЧНА ОСОБА ПІДПРИЄМЕЦЬ, ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ, ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ, КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЬ, ЛІКВІДНІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ФОП – фізична особа підприємець

ПКУ – Податковий кодекс України

ЄСВ – єдиний соціальний внесок

ЄДР – єдиний державний реєстр

НП(С)БО – національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДІАГНОСТИКИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТА ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ	13
1.1.Економічна сутність фінансового управління суб'єктами господарювання та його інструменти	13
1.2.Правове регулювання діяльності суб'єктів господарювання – фізичних осіб	23
1.3. Концептуальні засади діагностики діяльності суб'єкта господарювання – фізичної особи як інструмента фінансового управління	31
Висновки до розділу 1	38
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ФОП «КИСЛИЙ РУСЛАН ВОЛОДИМИРОВИЧ»)	40
2.1. Фінансово-економічний паспорт ФОП «Кислий Руслан Володимирович»	40
2.2. Діагностика майнового стану та конкурентних позицій суб'єкта господарювання – фізичної особи на ринку транспортних послуг	45
2.3.Діагностика фінансових результатів та ризиків ФОП «Кислий Руслан Володимирович»	52
Висновки до розділу 2	60
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ОСНОВІ ДІАГНОСТИКИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТАГОСПОДАРЮВАННЯ	61

3.1. Удосконалення інструментів діагностики діяльності суб'єкта господарювання – фізичної особи на основі контролінгу	61
3.2. Розробка механізмів антикризового фінансового управління за результатами діагностики	69
3.3. Обґрунтування ризик-орієнтованих механізмів управління суб'єктами господарювання-фізичними особами за результатами фінансової діагностики	76
Висновки до розділу 3	80
ВИСНОВКИ	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85
ДОДАТКИ.....	92

ВСТУП

Актуальність проблеми. Для забезпечення успішного функціонування будь-якого суб'єкта господарювання в ринкових умовах перед керівництвом підприємств щоденно постають місії щодо подальшого вирішення таких завдань: здійснення контролю та діагностики фінансового стану компанії, точне вивчення потреб ринку, наукове прогнозування економічних процесів, комплексну та системну оцінку різних варіантів рішень, їх безпосередніх та довгострокових наслідків тощо. Одним із найважливіших завдань для сучасного управління суб'єктом господарювання є мінімізація ризиків підприємницької діяльності з урахуванням оцінки кожного прийнятого рішення з метою отримання в кінцевому результаті прибутку. При цьому суттєво зростає роль теоретичних та практичних аспектів аналізу для подальшого обґрунтування результативності кожного адміністративного рішення. Процес розвитку суб'єкта господарювання за своєю суттю є процесом вибору у прийнятті рішень для визначення подальшого стабільного та ефективного розвитку. У нестабільних умовах ринкової економіки, за обмеженості ресурсів, наявності сильної конкуренції та інших факторів, що здійснюють суттєвий вплив на процес стабільності та розвитку, від правильності прийняття рішень та прогнозування подальших подій залежить саме ефективне функціонування підприємства, тому різноманітні методи діагностики діяльності суб'єктів господарювання як інструменту фінансового управління стають надзвичайно актуальними.

Вагомий внесок у визначенні теоретико-методичних засад діагностики діяльності суб'єктів господарювання здійснили такі вітчизняні науковці, зокрема Боцьора Л.О., Ануфрієва О.Л., Пальчевська Т.Г., Лагоцька Т.М., Сіліна І.В., Хацер М.В., Денисенко М.П., Третяк Є.В., Бондаренко О.С., Башнянин Г.І., Лінтур Г.В., Єпіфанова І.М., Рзаєв Г.І., Часовнікова Ю.С., Карпова Т.С., Позднякова О.В., Крюкова І.О., Гаврилко П.П., Малик О.В., Булгару А.М., Козлова О.С., Іоргачова М.І., Масленніков В.І., Жукевич С.М., Картавцева

Ю.В., Крайнік О.М. та ін. Однак, не дивлячись на значну частку наукових праць, і в подальшому виникає багато теоретичних та практичних питань щодо успішного функціонування і розвитку суб'єкта господарювання, які залишаються невирішеними та потребують їх подальшого дослідження та обговорення.

Недостатньо розглянуті теоретичні та практичні удосконалення діяльності суб'єкта господарювання як інструмента фінансового управління не дозволить повним чином створити функціональну та стабільну систему щодо управління суб'єктом господарювання. Ці фактори і обумовили вибір теми кваліфікаційної магістерської роботи, мету і завдання наукового дослідження.

Мета кваліфікаційної магістерської роботи – удосконалення теоретичних та практичних аспектів діагностики діяльності суб'єкта господарювання як інструмента фінансового управління.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність постановки і вирішення наступних *завдань*:

- визначена економічна сутність фінансового управління суб'єктами господарювання та її інструментів;

- визначено правове регулювання діяльності суб'єктів господарювання – фізичних осіб підприємців;

- розкрито концептуальні засади діагностики діяльності суб'єкта господарювання – фізичної особи, як інструмента фінансового управління;

- узагальнено удосконалення інструментів діагностики діяльності суб'єкта господарювання фізичної особи на основі контролінгу;

- розкрито сутність механізмів антикризового фінансового управління підприємством;

- обґрунтовано ризик-орієнтовані механізми управління суб'єктами господарювання-фізичними особами за результатами фінансової діагностики;

Об'єкт дослідження – теоретичний та практичний аналіз діяльності фізичної особи підприємця «Кислий Руслан Володимирович».

Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти діагностики діяльності суб'єкта господарювання як інструмента фінансового управління (на прикладі ФОП «Кислий Р.В.).

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань дослідження використані наступні загальнонаукові і спеціальні методи: історико-хронологічний аналіз – при характеристиці підприємницької діяльності (п.1.1); метод морфологічного аналізу при характеристиці реалізації фінансової політики підприємства (п.1.1); статистичного аналізу при аналізі статистичних даних щодо кількості зареєстрованих фізичних осіб підприємців (п.1.2.); метод структурного аналізу для обґрунтування ризик-орієнтованих механізмів управління суб'єктами господарювання-фізичними особами за результатами фінансової діагностики (п. 3.1.).

Наукова новизна кваліфікаційної магістерської роботи. У кваліфікаційній магістерській роботі отримали подальший розвиток:

-напрями підвищення ефективності фінансового управління на основі діагностики діяльності ФОП «Кислий Р.В.».

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти, постанови Кабінету міністрів, наукові періодичні видання, монографії, матеріали науково-практичних конференцій, Інтернет-ресурси, дані Державної служби статистики України, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, дані звітності ФОП «Кислий Р.В.»: податкові декларації платника єдиного податку фізичної особи підприємця.

Апробація результатів кваліфікаційної магістерської роботи. Результати дослідження, що містяться в кваліфікаційній магістерській роботі, пройшли апробацію та отримали схвалення на міжнародній науково-практичній конференції, зокрема: Міжнародній науково - практичній інтернет-конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту оподаткування та аналізу в умовах міжнародної інтеграції» (17 листопада 2021 р., м. Херсон).

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної магістерської роботи.

Кваліфікаційна магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної магістерської роботи розміщено на 75 сторінках друкованого тексту, у тому числі 14 таблиць, 5 рисунків та 4 додатки на 64 сторінках. Список використаних літературних джерел налічує 63 найменування, який подано на 8 сторінках.

Публікації здобувача за темою кваліфікаційної магістерської роботи:

1. Потапенко А.А. Діагностика діяльності суб'єкта господарювання, як інструмент фінансового управління. *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту оподаткування та аналізу в умовах міжнародної інтеграції:* матер. Міжн. наук.-практ. Інтерн. конф. (17 листопада 2021 р., м. Херсон). Херсон: ХНТУ, С. 299-302.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДІАГНОСТИКИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТА ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ

1.1. Економічна сутність фінансового управління суб'єктами господарювання та його інструменти

У наш час діяльність українського бізнесу характеризується ускладненням способів і форм взаємодії господарюючих суб'єктів, непередбачуваністю ризиків, посиленням конкуренції. В цьому зв'язку все більше число підприємств усвідомлюють необхідність у свідомому та ефективному управлінні фінансовою діяльністю. Фінансова політика виступає найбільш ефективним інструментом в перспективному управлінні фінансовою діяльністю підприємства, що підпорядковане реалізації цілей загального його розвитку в сучасних умовах істотних змін макроекономічного характеру і невизначеністю.

В сучасному розумінні мале підприємництво (малий бізнес) - це самостійна, на власний ризик та розсуд, інноваційне спрямована діяльність громадян - підприємців (фізичних осіб - підприємців) та підприємств (юридичних осіб), яка провадиться з метою отримання прибутку та задоволення суспільних і особистих потреб [1, с.20].

Господарським кодексом України встановлено [2], що суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством.

Згідно Закону України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності» [3] суб'єкт господарювання - юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності чи фізична особа, яка займається діяльністю з виробництва, реалізації, придбання товарів, іншою господарською діяльністю; будь-яка юридична, або фізична особа, яка здійснює контроль над суб'єктами господарювання, група суб'єктів господарювання, якщо один або декілька з них здійснюють контроль над іншими.

Суб'єктами господарювання є [2]:

1) господарські організації – юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та офіційно зареєстровані;

2) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці;

3) філії, представництва, інші відокремлені підрозділи господарських організацій (структурні одиниці), утворені ними для здійснення господарської діяльності.

Історично склалося, що поняття «підприємництво» надзвичайно широке і містке. У ньому переплітається сукупність економічних, юридичних, політичних, історичних, моральних і психологічних відносин. Воно склалося протягом значного часу, змінюючись, під впливом базисних і надбудовних інститутів, психології людей тощо. Глибшому розумінню суті підприємництва сприятиме короткий нарис історії і теорії поняття «підприємництва». Перші спроби системно теоретично осмислити це поняття датують XVII–XVIII ст., хоча співтовариства підприємців, які склалися з ремісників, купців, лихварів і т. д., з'явилися значно раніше (табл.1.1.) [4].

Поняття «підприємництво» думками видатних науковців

Науковець	Думка науковця
1	2
Річард Кантільйон (1680–1734).	Вперше в науковий обіг поняття «підприємництво» ввів англійський економіст Річард Кантільйон. Він розумів підприємництво як економічну функцію особливого роду та підкреслював завжди присутній у ньому елемент ризику. Підприємця Р. Кантільйон визначив як людину, яка купує за певну ціну засоби виробництва, щоб виробити продукцію і продати її для одержання доходів, і котра, беручи на себе зобов'язання з витрат, не знає, за якими цінами може відбутися реалізація. До підприємців він зараховував людей з нефіксованими прибутками тобто тих, хто був зайнятий економічною діяльністю в умовах нестабільності та непередбачуваності цін.
А. Сміт (1723–1790)	А. Сміт розглядав підприємця як власника, пов'язуючи підприємницьку діяльність насамперед із власною зацікавленістю підприємця (особистим збагаченням), під час реалізації якої він сприяє найефективнішому задоволенню потреб суспільства. Він підкреслював, що підприємець піклується винятково власними інтересами під час виробництва, переслідує власну користь. При цьому «невидима рука» скеровує його до мети, яка зовсім не входила в його наміри: «Переслідуючи свої власні інтереси, він часто дійовішим способом служить інтересам суспільства, ніж коли намагається служити їм».
Жан Батіст Сей (1767–1832)	Автор відомої теорії трьох факторів виробництва (праця, земля, капітал), які не тільки беруть участь у виробництві, а й створюють вартість. Зокрема «праця» породжує заробітну плату як дохід робітника; «земля» – ренту як дохід землевласника; «капітал» – прибуток як дохід капіталу. Він характеризував підприємця як особу, котра організовує інших людей у межах виробничої одиниці та як економічного агента, що комбінує фактори виробництва.
Альфред Маршалл (1842–1924)	Вчений виділив організацію виробництва, а згодом підприємницьку здатність до такої організації, як окремий фактор виробництва (разом з працею, землею і капіталом)
Йозеф Шумпетер (1883–1950).	Шумпетер визначав підприємництво як універсальну загальноекономічну функцію будь-якої економічної системи. У центрі своєї теорії економічного розвитку він поставив підприємця, що виступає рушієм економічного та науково-технічного процесу. Підприємницьку функцію науковець ототожнював із функцією економічного лідерства
Фрідріх Хайек (1899–1992)	Вчений пов'язував підприємництво насамперед з особистою свободою, яка дає людині змогу раціонально розпоряджатись своїми здібностями, знаннями, інформацією та доходами. Підприємець прагне оптимально використати ці компоненти, адже він розуміє, що він сам господар свого діла.

Закінчення табл. 1.1

1	2
Поль Самуельсон (1915–2009)	Підприємництво пов'язане з новаторством, а сам підприємець є сміливою людиною з оригінальним мисленням, яка домагається успішного впровадження нових ідей.
Роберт Хизрич (1885)	Підприємництво – це створення чогось нового, що має вартість, а підприємець – це людина, яка витрачає на все це необхідний час і сили, бере на себе весь фінансовий, психологічний ризик, отримуючи у винагороду гроші та задоволення досягненим

Джерело: [4]

Відповідно до НП(С)БО під фінансовою діяльністю суб'єкта господарювання розуміють діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства [5].

Господарський кодекс України визначає фінанси суб'єктів господарювання як самостійну ланку національної фінансово-кредитної системи з індивідуальним кругообігом коштів, що забезпечує покриття витрат виробництва продукції (робіт, послуг) і одержання прибутку [2].

На сьогодні вітчизняним суб'єктам господарювання доводиться функціонувати в умовах ризику, нестабільності та непевності, що фінансовий прибуток буде перевищувати витрати, що вони будуть відповідати плану.

До зовнішніх факторів вони відносять девальвацію гривні; високий рівень безробіття; анексію Криму та воєнні дії на Сході України; високий рівень тіньової економіки та інше.

Також неможливо не віднести до зовнішніх чинників ситуацію з коронавірусом COVID-19, яка підірвала фінансово-економічний стан усіх суб'єктів господарювання. До внутрішніх чинників вони відносять неспроможність керівництва підприємств передбачити погіршення фінансового стану підприємств та розробити адекватні заходи для уникнення їх у майбутньому та недопущення банкрутства; зниження обсягів виробництва та реалізації продукції через неефективну фінансово-економічну діяльність підприємств; дебіторська заборгованість підприємств тощо [6, с.146].

Економічна діагностика є основою для управління суб'єктами господарювання і охоплює такі головні елементи [7, с.64]:

- оцінка ресурсних потреб підприємства;
- розподіл потоків грошових коштів залежно від конкретних планів підприємства, визначення додаткових обсягів залучення ресурсного потенціалу та каналів їх одержання - кредити, пошук внутрішніх резервів, додатковий випуск акцій, облігацій;

- забезпечення системи внутрішньої та зовнішньої звітності, яка б об'єктивно відображала процеси та забезпечувала контроль за економічною й фінансовою діяльністю суб'єктів господарювання.

Ефективна фінансова політика підприємства повинна передбачати не тільки фінансове забезпечення роботи суб'єкта господарювання, але також і досягнення економічних інтересів учасників господарської операції, зростання добробуту власників підприємства.

Проте, фінансова політика перебуває під впливом зовнішнього і внутрішнього середовища, яка вимагає ціле орієнтованого і поетапного її формування, а також реалізації заходів фінансового характеру шляхом взаємодії з процедурно-технологічними елементами системи стратегічного управління та її ресурсними складовими.

Розробка ефективної фінансової політики підприємства передбачає побудову максимально доцільної системи управління фінансовими ресурсами організації для досягнення цілей її функціонування, які виражаються в максимізації прибутку, забезпеченні фінансової стійкості та інвестиційної привабливості.

Формування ефективної фінансової політики підприємства повинно будуватися на цілому комплексі інструментів, до яких можна віднести: інструменти перерозподілу ресурсів, залучення ресурсів і попередження ризиків.

Для ефективного функціонування підприємств малого бізнесу необхідно постійно аналізувати свої потенційні ринкові переваги, визначати свої слабкі і

сильні сторони і неухильно підвищувати свою конкурентоспроможність. Тому підприємець повинен за допомогою внутрішньогосподарського планування та аналізу пристосовувати свої ресурсні можливості до зовнішніх і внутрішніх умов, враховуючи невизначеність майбутнього.

Змістом і сутністю фінансової політики підприємства є:

- загальна концепція управління фінансовими ресурсами компанії (підприємства), спрямована на досягнення максимальної прибутковості при мінімальному ризику;
- основні напрямки розподілу і застосування фінансових ресурсів як в поточному періоді, так і на перспективу;
- фінансовий аналіз і контроль над використанням фінансів;
- способи фінансування та оцінки ефективності інвестиційних проектів;
- контроль над забезпеченням практичного досягнення поставлених цілей.

Основним завданням фінансової політики суб'єкта господарювання є максимальна реалізація власного потенціалу, його складових, розвиток особистості і на цій основі максимальне задоволення потреб людей.

В основі механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства — системне поєднання певних функцій, інструментів, методів та організаційного, нормативно-правового й інформаційно-аналітичного забезпечення, створюваних на базі принципів забезпечення фінансової безпеки, що об'єктивно існують як економічні закономірності, а також формуються суб'єктами управління фінансовою безпекою підприємства для досягнення та захисту його фінансових інтересів. [8, с. 62].

При цьому значу увагу приділяють критеріям відповідальності, принципам та методам досягнення цілей, адже «результат у будь-який спосіб» є фактором деструктизації фінансових відносин. Основними результатами реалізації фінансової політики підприємства є:

- повне фінансове забезпечення процесів відтворення;
- нормалізація фінансових відносин суб'єкта господарювання;

- утримання оптимального рівня прибутковості компанії у тривалому періоді;
  - удосконалення виробничих процесів;
  - оптимізація структури капіталу підприємства й забезпечення його фінансової стійкості;
  - нормалізація фінансових ризиків та підбір методів їхньої нейтралізації;
  - раціоналізація фінансових потоків і розрахунків;
  - максимізація альтернативної вартості результатів використання отриманого прибутку;
  - забезпечення інвестиційної привабливості підприємства;
  - створення ефективного механізму управління підприємством;
  - реалізація резервів поліпшення фінансового стану підприємства
- [9 с. 47-48].

Фінансова діяльність займає важливе місце в організації управління на підприємствах. Від неї багато в чому залежить своєчасність та повнота фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності та розвитку суб'єктів господарювання, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими контрагентами [10].

Фінансова стійкість – це здатність підприємства чи організації, в повній мірі функціонувати і розвиватися, а також зберігати рівновагу балансу як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі, що гарантує здатність підприємства вчасно розплачуватись з кредитами, а також інвестиційну привабливість. Фінансову стійкість і стабільність підприємства забезпечує його виробнича, комерційна і фінансова діяльність [11].

Принципи аналізу фінансової звітності підприємства: [12, с.166]

- використання достатнього обсягу інформації з фінансової звітності;
- визначеність методів, прийомів, способів, моделей, інформаційних джерел проведення аналізу фінансової звітності; обґрунтованість методики проведення аналізу фінансової звітності;

- значимість отриманих результатів для фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Для того, щоб ефективно проводити аналіз фінансової звітності на підприємстві повинен бути відповідний базис [12,с.165]:

- інформаційна система, що направлена на отримання, обробку та передачу інформації;
- фінансова система, що забезпечить фінансування процедур аналізу фінансової звітності у повному обсязі і у визначені строки;
- трудові ресурси, що дозволять використовувати персонал підприємства для проведення високоякісного аналізу фінансової звітності;
- інфраструктура, що забезпечить відповідний рівень проведення аналізу фінансової звітності;
- техніко – технологічна система, що забезпечить проведення високоякісного аналізу фінансової звітності;
- організаційна структура, яка дозволить чітко регламентувати процес аналізу фінансової звітності.

Таким чином, виконання будь-якого управлінського рішення вимагає фінансового забезпечення.

Отже, фінансова політика підприємства не обмежується вирішенням окремих питань, а носить системний характер для господарюючого суб'єкта, є сполучною ланкою для всіх інших планів, цілей і дій.

До основних завдань побудови ефективної фінансової політики організації слід віднести:

- 1) аналіз різних сценаріїв розвитку підприємства і, відповідно, необхідних обсягів інвестицій, а також способів їх фінансування;
- 2) визначення основних шляхів ефективного вкладення капіталу і ступеня його раціонального використання з позиції отримання позитивної економічної прибутку;
- 3) розробку фінансового механізму та його розвиток відповідно до мінливих цілями і завданнями фінансової стратегії;

- 4) формування оптимальної структури джерел фінансування капіталу підприємства;
- 5) мінімізацію фінансових ризиків;
- 6) раціональну організацію фінансових потоків і недопущення збитків;
- 7) встановлення раціональних фінансових відносин з бюджетом, банками та різними контрагентами;
- 8) контроль над фінансовим станом підприємства.

Формування ефективної фінансової політики організації має будуватися на цілому комплексі інструментів, до яких можна віднести:

1. Інструменти перерозподілу ресурсів: форми розрахунків, оцінка ціноутворення, регулювання курсів валют, інфляція, схеми податкової оптимізації і т.п.

2. Інструменти залучення ресурсів: форми кредитування, форми залучення власних коштів, інструменти фондового ринку, орендні відносини тощо.

Інструменти попередження ризиків і забезпечення фінансової стабільності: страхування і хеджування, застава, траст, гарантійні зобов'язання, резервування тощо.

Від того, наскільки тривалий період охоплює розроблена фінансова політика, виділяють короткострокову, тобто націлену на виконання поточних фінансових завдань, і довгострокову фінансову політику, яка спрямована на досягнення довгострокових цілей організації.

Взаємозв'язок довгострокової і короткострокової політики проявляється в тому, що остання визначає методи і інструменти досягнення довгострокових цілей організації в конкретних моментах її фінансової діяльності.

Таким чином, одним з основних принципів побудови та реалізації фінансової політики є той факт, що вона повинна будуватися не стільки з огляду на фактичну ситуацію, яка склалася, скільки з прогнозу її зміни.

Головною метою фінансової діяльності суб'єктів господарювання є отримання прибутку, на що певним чином впливають такі основні фактори та цілі всередині підприємства (рис.1.1).

Рис. 1.1. Концептуальні засади діагностики діяльності суб'єкта господарювання як інструмента антикризового фінансового управління
Джерело: розробка автора

Отже, проаналізувавши основні фактори та цілі фінансової діяльності суб'єкта господарювання можемо зробити висновок, що головною метою суб'єкта господарювання в результаті його діяльності є отримання прибутку, завдяки вдало організованій роботі, покладеній на мікрівідділи підприємства. Для того щоб оптимізувати власну фінансову політику, підприємство повинно розуміти, до чого воно рухається і які основні цілі ставить, розробляючи її. Тому перед реалізацією політики необхідно встановити результати цього процесу.

1.2. Правове регулювання діяльності суб'єктів господарювання – фізичних осіб

Сучасний стан економіки країни характеризується значною нестабільністю і відповідно відображається на динаміці діяльності як окремих підприємств, так і галузей економіки. Зниження темпів зростання обсягів виробництва окремих підприємств, зменшення приросту їх обсягів, накладає негативний відбиток на результативність їх діяльності. Ситуація що склалася має небажаний вплив як на основну, так і на фінансову та інвестиційну діяльність підприємств [13].

Мале підприємництво є невід'ємною частиною світового ринкового механізму, адже воно грає дуже важливу економічну та соціальну роль в розвитку держави.

Підтримка та фінансування суб'єктів малого підприємництва з боку держави дає можливість для збільшення кількості робочих місць, розширення бази оподаткування та стимулює зростання національного доходу.

Згідно Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб і фізичних осіб підприємців» [14] державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб підприємців (далі - державна реєстрація) - офіційне визнання шляхом засвідчення державою факту створення або припинення юридичної особи, громадського формування, що не має статусу юридичної особи, засвідчення факту наявності відповідного статусу громадського об'єднання, зміни відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі.

Метою офіційної державної реєстрації фізичної особи підприємця є:

- офіційне присвоєння громадянину статусу фізичної особи підприємця;
- реалізація та проведення регулярного контролю підприємця з боку держави;
- контроль за фінансовою звітністю та своєчасною сплатою податків до державного бюджету суб'єктом господарювання.

Загальні засади ліцензування певних видів господарської діяльності в Україні закріплюються Цивільним кодексом України [15] та Господарським кодексом України [2].

Зазначені вище нормативні акти не включають в себе положення, що повною мірою зазначають визначення і порядок ліцензування. Нормативними актами, що регулюють такі відносини є Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» [16].

Закон України «Про освіту» [17] а також Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг» [18] регулюють порядок ліцензування окремих видів господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Провідними нормативно-правовими актами, що регулюють порядок ліцензування суб'єктів господарювання є:

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2000 р. № 1698 «Про затвердження переліку органів ліцензування» [19],
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 липня 2001 р. № 756 «Про затвердження переліку документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності» [20].

Дуже важливе місце в Законі України про державну реєстрацію суб'єктів господарювання посідає Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» [21], що визначає правові та організаційні засади реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності.

Підтримка і розвиток малого підприємництва на сьогоднішній день є одним з пріоритетних напрямків в економіці України.

Завдяки малому бізнесу в країні створюються необхідні умови для ціноутворення, розширюється товарний асортимент, здійснюється свобода підприємницької діяльності, а також з'являються нові робочі місця для населення країни. А це означає, що без малого бізнесу економіка країни не може сприятливо розвиватися.

У Законі України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» [22] зауважено про те, що термін «суб'єкт господарювання» вживаються у значенні, наведеному в Законі України «Про захист економічної конкуренції» [23], який визначає правові засади підтримки та захисту економічної конкуренції, обмеження монополізму в господарській діяльності і спрямований на забезпечення ефективного функціонування економіки України на основі розвитку конкурентних відносин.

В умовах стрімкого розвитку всіх галузей економіки в нашій країні малий бізнес є основою прогресу. Суб'єкти малого бізнесу стійкі до кризових ситуацій, вони в будь-який момент можуть змінити курс своєї діяльності внаслідок мінливих умов ринку (зростання або падіння попиту), саме тому підприємства малого бізнесу мають високу ступінь прибутковості. Крім того, робота суб'єктів малого бізнесу спрямована на задоволення потреб локальних груп населення.

Підприємства малого бізнесу створюють безліч додаткових робочих місць для населення, формують сприятливе конкурентне середовище в ринкових відносинах, розвивають області інновацій. Від кількості малих підприємств залежить кількість податків, що сплачуються державі.

Стаття 42 Конституції України містить у собі загальні принципи щодо здійснення підприємницької діяльності [24].

Господарський кодекс України встановлює загальні правові засади господарювання в Україні [2].

Згідно Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» під господарською діяльністю розуміється будь-яка діяльність, зокрема й підприємницька, пов'язана з виробництвом і обміном матеріальних та нематеріальних благ, що виступають у формі товару [25].

Цивільний кодекс України, зі свого боку регулюючи немайнові та майнові відносини, містить в собі положення, які також опосередковано регулюють господарські відносини [15].

У нашій державі розвиток малого підприємництва є необхідним шляхом щодо розвитку стабільних ринкових відносин. Важливим результатом на шляху реформування економіки України є створення необхідних умов щодо стимулювання та підтримки малого підприємництва.

На сьогоднішній день підтримка малого бізнесу державою є однією зі значних завдань. Щоб мале підприємництво могло не тільки триматися на плаву, а й активно розвиватися в своїй області, держава намагається створити всі необхідні економічні умови. Але цього на даний момент недостатньо, так як малі підприємства сильно залежать від коливань на ринку і тому їм потрібна різнобічна підтримка держави.

В даний час підтримка малого бізнесу державою є однією зі значних завдань. Щоб мале підприємництво могло не тільки триматися на плаву, а й активно розвиватися в своїй області, держава намагається створити всі необхідні економічні умови. Але цього на даний момент недостатньо, так як малі підприємства сильно залежать від коливань на ринку і тому їм потрібна різнобічна підтримка держави.

Для того, щоб зареєструвати підприємницьку діяльність в Україні необхідно зайти до додатку «Дія», в якому можна зареєструвати фізичну особу підприємцем, обрати загальну чи спрощену систему оподаткування. Реєстрація відбувається в автоматичному режимі без участі державного реєстратора [26].

1. Необхідно зробити електронний підпис (кваліфікований електронний підпис). Щоб отримати електронний підпис, треба звернутися до будь-якого акредитованого центру сертифікації ключів, надавши заповнену реєстраційну форму, ваші паспортні дані та номер платника податків. Вартість послуги складає близько 200 гривень, але може відрізнятись в різних центрах сертифікації ключів.

2. Зареєструватися чи авторизуватися у кабінеті громадянина на diia.gov.ua за допомогою електронного підпису. Заповнити онлайн-форму на отримання послуги.

3. Заповнену заяву на реєстрацію ФОП буде перевірено та автоматично надіслано до ЄДР для проведення державної реєстрації в автоматичному режимі без участі державного реєстратора.

4. Якщо майбутня особа-підприємець обрав систему оподаткування (як загальну, так і спрощену), то відповідні відмітки проставляються в заяві про державну реєстрацію. Заява автоматично буде направлена до податкової за місцем вашої реєстрації або за місцем провадження господарської діяльності.

5. Якщо громадянин обрав систему оподаткування, короткий тест нижче допоможе вам визначитися.

6. Статус заяви можна перевірити у кабінеті громадянина.

7. Повідомлення про реєстрацію вас ФОП з'явиться в кабінеті та на електронній пошті. Після того, як запис про реєстрацію ФОП з'явиться в Єдиному державному реєстрі, впродовж 2 робочих днів особа може отримати виписку з реєстру в кабінеті громадянина або у ЄДР за кодом доступу — він надійде на пошту. Виписка має юридичну силу — її можна роздрукувати й користуватися як будь-яким іншим документом. Якщо у громадянина спрощена система оподаткування: необхідно вести облік доходів у будь-якій зручній формі. Реєструвати книгу обліку доходів у податковій не потрібно. Якщо у громадянина загальна система оподаткування: після реєстрації ФОП потрібно зареєструвати Книгу обліку доходів у податковій службі.

Громадянин, який фактично займається підприємницькою діяльністю, але не пройшов державну реєстрацію як фізична особа-підприємець, фактично порушує Конституцію України та не має право офіційно вважатися фізичною особою-підприємцем та проводити підприємницьку діяльність.

Згідно Господарського кодексу України [2] суб'єктами малого підприємництва є:

1. Фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої

діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

2. Юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

3. Суб'єктами великого підприємництва є юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Фізичні особи - підприємці зайняли міцну ланку в економіці: багато хто з них здійснюють специфічні види діяльності, з тих чи інших причин не вигідні або невідповідні для великих підприємств.

Згідно Закону України “Про інформацію” [27] та Закону “Про захист від недобросовісної конкуренції” [28] інформація про суб'єкта господарювання існує інформація, що повинна зберігатися конфіденційною від недобросовісних конкурентів. Вона поділяється на конфіденційну, таємну та службову. Конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом.

Роль фізичних осіб – підприємців в економічній системі полягає у формуванні нових конкурентних ринків, прагненні до підвищення якості продукції в умовах конкуренції. Крім того, розвиток малого підприємництва сприяє створенню значної кількості робочих місць, що знімає частину

навантаження з державного бюджету на зміст безробітних. Як показує досвід країн з розвинутою ринковою економікою, фізичні особи підприємці сприяють реалізації нових технологій, товарів, підвищенню ефективності виробництва, допомагають освоїти нові ринки збуту, розширюючи при цьому асортимент споживчих товарів.

Кожного місяця в Україні збільшується кількість фізичних осіб-підприємців, за статистичними даними щомісячно реєструється 20 000, а 13 000 – ліквідується, отже в середньому в державі збільшується середня кількість на 7000 фізичних осіб підприємців щомісячно. Станом на 01.10.2021 в державному реєстрі фізичних осіб підприємців налічується 1 891 200 зареєстрованих фірм (табл.1.2.).

Таблиця 1.2.

**Кількість зареєстрованих фізичних осіб-підприємців в Україні з
01.12.2016-01.10.2021**

Дата	Відкрито	Закрито	Активні фізичні особи - підприємці
1	2	3	4
01.12.2016	11011	-37042	2004966
01.12.2017	12791	-15581	1773924
01.12.2018	15888	-21003	1854261
01.12.2019	17071	-25277	1887753
01.12.2020	20911	-20134	1911921
01.10.2021	30978	-16589	1982348

Джерело: побудовано за даними [29]

Отже, проаналізувавши статистичні дані щодо кількості зареєстрованих фізичних осіб підприємців бачимо, що починаючи з 2016 року чисельна кількість зареєстрованих підприємців у 2021 збільшилася до 30978 ФОП.

Кількість ліквідованих ФОП зменшилася до 16589 станом на 01.10.2021р. Кількість активних фізичних осіб підприємців на 01.10.2021 року зменшилася до 1982348 осіб.

Для того, щоби визначити облікову чисельність працюючих необхідно враховувати кількість штатних працівників, навіть тих, які працевлаштовані за трудовими договорами та сумісників.

Згідно Податковому кодексу України [30] спрощену систему оподаткування обліку та звітності можуть застосовувати такі суб'єкти господарювання:

1. До платників єдиного податку, які відносяться до першої групи, належать фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 300000 гривень.

2. До платників єдиного податку, які відносяться до другої групи, згідно з пп. 2 п. 291.4 ст. 291 ПКУ належать фізичні особи - підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню відповідають сукупності таких критеріїв:

- не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб;
- обсяг доходу не перевищує 1500000 гривень.

3. До платників єдиного податку, які відносяться до третьої групи, належать фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена та у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 5000000 гривень.

На сьогоднішній день в нашій державі налічується майже 2 млн. фізичних осіб - підприємців. Вони грають дуже важливу роль в економіці країни, яка розвивається саме завдяки малому бізнесу. Фізичні особи підприємці сплачують податки до державного бюджету. За 2020 році малий

бізнес приніс економіці України 984904534 млн. доларів, що у порівнянні з 2019 роком менше на 42 379 847 млн. \$ (табл.1.3.).

Таблиця 1.3

Прибуток до державного бюджету України від ФОП за 2016-2020 рр.

Дата	Дохід в ₴	Активні ФОП	Дохід в \$
1	2	3	4
01.01.2016	10326543405	2004966	396716996
01.01.2017	15447070417	1773924	554453353
01.01.2018	19875616049	1854261	732336627
01.01.2019	24952737624	1888951	1027284381
01.01.2020	27626572165	1911406	984904534

Джерело: побудовано за даними [29]

Отже, проаналізувавши надходження до державного бюджету України від фізичних осіб підприємців можемо зробити висновок, що за 2019-2020 рр. сума прибутку зросла на 10 млрд. гривень. За 2019 рік фізичні особи підприємці внесли до бюджету близько 25 млрд. грн., у порівнянні з минулим роком, в якому сума внесків склала 19,8 млрд. грн., а у 2017 – 15,4 млрд.

1.3. Концептуальні засади діагностики діяльності суб'єкта господарювання – фізичної особи як інструмента фінансового управління

Успішний економічний розвиток України можливий лише за умови ефективного функціонування підприємств, яке, в свою чергу, істотно залежить від наявності у підприємства необхідної кількості фінансових ресурсів. Саме завдяки достатньому фінансовому забезпеченню господарської діяльності, вірному вибору способів та джерел мобілізації фінансових ресурсів та визначення найоптимальніших напрямів їх

використання досягається зростання доходів підприємства. Успіх підприємницької діяльності знаходиться в безпосередній залежності від стану фінансових ресурсів суб'єкта господарювання [6].

Найпростішою формою здійснення підприємницької діяльності є приватне підприємництво, яке здійснюють фізичні особи. Така форма має на увазі те, що вести власний бізнес особа може без реєстрації у якості юридичної особи, не створюючи підприємство чи будь які товариства або об'єднання. Сучасне законодавство з питань підприємницької діяльності, реєстрації та умов ведення бізнесу а також стан ринкової економіки надає можливість розпочати власну справу і здійснювати ефективну прибуткову діяльність особі, яка має бажання та кошти, проте на яку не поширюються законодавчі заборони [31, с.1].

Як показує досвід розвинених країн, малий бізнес може приносити більше 50% ВВП і забезпечувати зайнятість не менше 70% - 80% працездатного населення. Малий бізнес є значним джерелом податків, забезпечуючи цим зростання податкової бази країни. В розвинених країнах малий бізнес отримує підтримку не тільки від держави. Його інноваційний напрямок базується на широкому залученні інвестиційних ресурсів великих корпорацій.

Згідно статті 42 Закону України [32] кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом.

У сучасній українській економіці багато говориться про необхідності активного розвитку малого підприємництва. На сьогоднішній день ніхто і не заперечує надзвичайно важливу роль малого бізнесу в соціально-економічному розвитку країни.

Фізична особа підприємець має право здійснювати будь-який вид економічної діяльності, згідно українського законодавства. Види діяльності, якими він планує займатися вказуються при оформленні заяви для реєстрації в якості фізичної особи підприємця. Йому дозволено офіційно працевлаштовувати на роботу громадян та укладати з ними трудові договори.

Константюк Н. та Дзодз І. [33, с. 84] дотримуються такої точки зору стосовно виділення ознак управління фінансовими результатами діяльності підприємства, а саме: рівня якості фінансового результату (високий, оптимальний, середній, низький); абсолютної величини показника фінансового результату (чистий прибуток або чистий збиток). Висока якість фінансового результату суб'єкта господарювання буде означати можливість максимального досягнення виконання мети та завдань, оптимальна – досягнення мети у більшій мірі та більшості завдань, середня – досягнення мети в цілому та більше половини завдань; низька (критична) – неможливість досягнення мети та більшості завдань управління фінансовими результатами [34].

Підприємець самостійно, з урахуванням правових норм і заборон визначає рід, вид, обсяг і напрямок своєї підприємницької діяльності, добровільно приймає рішення про заняття підприємницькою діяльністю, набуває і, відповідно, припиняє в установленому законом порядку свій правовий статус, приймає самостійні управлінські, виробничі, фінансові, податкові, кадрові рішення в процесі своєї діяльності, використовує для досягнення господарсько-виробничих завдань знаходяться в його розпорядженні майнові, фінансові, трудові, природні ресурси, координує свою діяльність з іншими учасниками виробництва і ринку, організовує роботу по виконанню взятих на себе цивільно-правових (підприємницьких) зобов'язань, видає доручення, відкриває рахунки в банках, веде облік, представляє в необхідних випадках звітність, виступає від свого імені в суді, здійснює захист своїх прав.

Фінанси фізичної особи підприємця - особлива ланка фінансової системи, пов'язана з формуванням і використанням фінансових ресурсів громадян з метою забезпечення їх підприємницької діяльності. Грошові кошти, отримані ними в результаті ведення господарської діяльності виконують роль ресурсів для виробництва, реалізації і розширення бізнесу. Розробка та вдосконалення заходів щодо розвитку суб'єкта господарювання

повинні стати першочерговим завданням в сучасних економічних умовах в Україні. Спрямований рух фінансових ресурсів забезпечує двосторонню векторну спрямованість формування фінансових потоків підприємства: зовнішні фінансові потоки перетворюються на внутрішні, а внутрішні в процесі виходу за межі управління діяльністю підприємства набувають форми зовнішніх фінансових потоків і задовольняють економічні потреби інших суб'єктів макросередовища [35].

Фінансова діяльність у широкому розумінні – це будь-яка сфера діяльності суб'єкта господарювання, де виникають фінансові відносини (тобто економічні відносини щодо створення, розподілу і використання фінансових ресурсів): взаємодія з партнерами з бізнесу, бюджетами всіх рівнів, власниками капіталу, з іншими суб'єктами ринку [36, с.6].

Для забезпечення безперервної виробничо-господарської діяльності у кожного підприємства має бути достатній обсяг фінансових ресурсів, а їхня структура має сприяти досягненню планового рівня прибутковості, зміцненню фінансової стійкості, забезпечувати достатній рівень платоспроможності та зростання ринкової вартості загалом [37].

Фінансова безпеку малого та середнього підприємництва як стан підприємства та його здатність протидіяти зовнішнім і внутрішнім загрозам, зумовлює ефективно розвиватися та отримувати позитивні фінансові результати.

За останніми даними 99,98% юридичних осіб та фізичних осіб підприємців (ФОП), зареєстрованих в Україні, належать до суб'єктів малого і середнього підприємництва. У секторі малого та середнього підприємництва здійснює комерційну діяльність понад 6,9 млн. осіб, або близько 82% від усіх зайнятих. На сектор припадає 65% обсягу реалізації товарів, робіт та послуг та 64% валової доданої вартості [38].

Існують різноманітні форми фінансової безпеки фізичної особи підприємця (рис.1.2.)

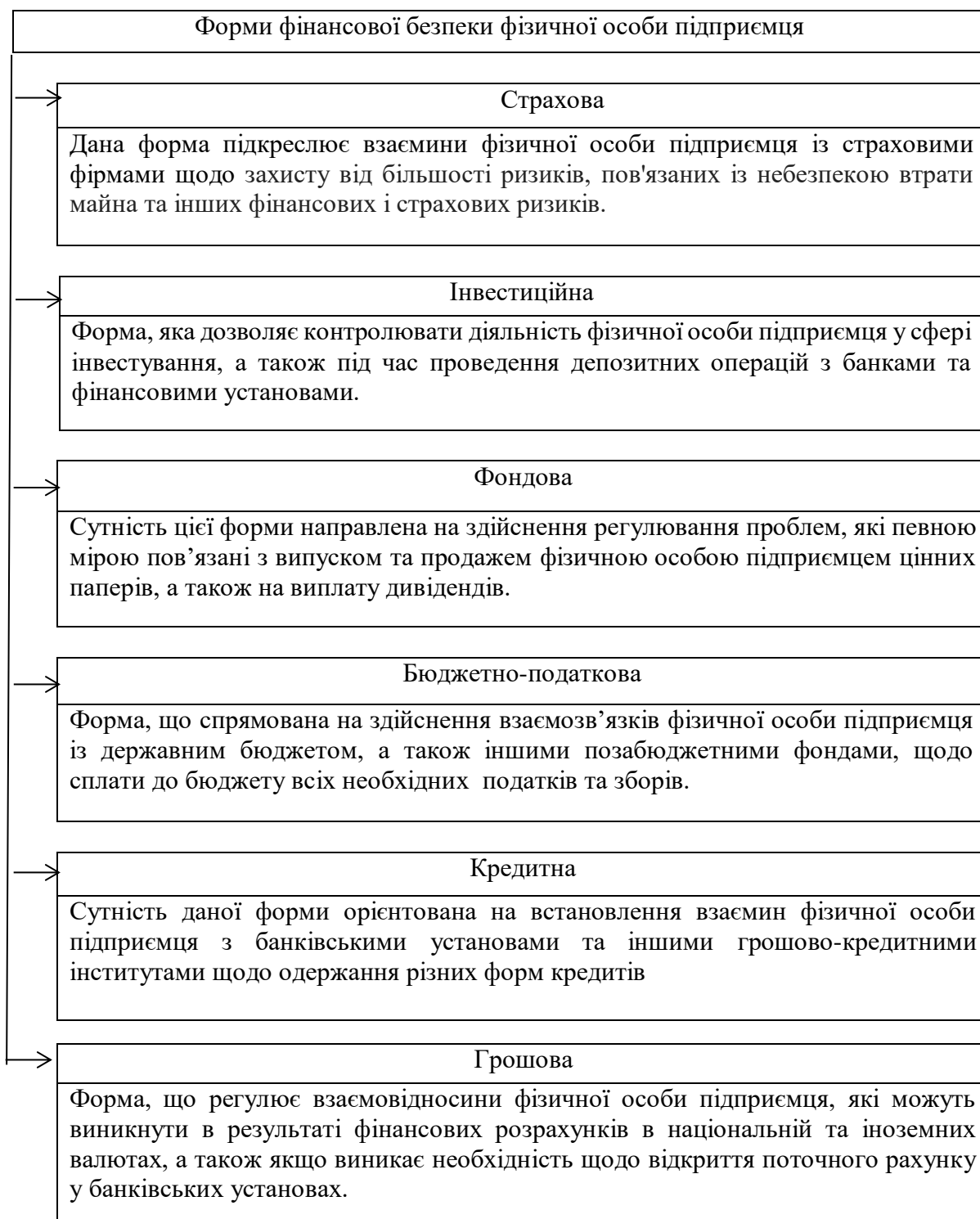

Рис. 1.2. Форми фінансової безпеки фізичної особи підприємця

Джерело: розробка автора

Усі з вищенаведених форм грають дуже важливу роль в управлінні фінансовою безпекою суб'єктів господарювання.

Існує цілий ряд проблем, з якими стикаються у своїй діяльності представники малого бізнесу:

- відсутність реальних фінансово-кредитних механізмів для інвестування малого бізнесу;

- труднощі в запровадженні нових інноваційних проектів та програм підприємців;

- погано розвита система інформаційної підтримки підприємництва;

- проблеми кадрового забезпечення та підготовки фахівців для малого підприємництва;

До зовнішніх фінансових відносин господарюючого суб'єкта належать [39]:

- відносини обміну (взаємовідносини між суб'єктами господарювання, у вигляді розрахунків із постачальниками та покупцями) і відносини розподілу (взаємовідносини із бюджетом – платежі й асигнування;

- взаємовідносини із фондами цільового призначення – внески та надходження;

- взаємовідносини із страховими компаніями – страхові платежі та страхові відшкодування;

- взаємовідносини із банками – відкриття і ведення рахунків, зберігання коштів на депозитах, отримання й погашення кредитів, отримання й сплата відсотків і т.д.;

- взаємовідносини із інституціями фінансового ринку.

Одним із основних фінансових інтересів суб'єктів господарювання у ринковому середовищі – примноження прибутку а також зростання їх ринкової вартості (рис. 1.3.).

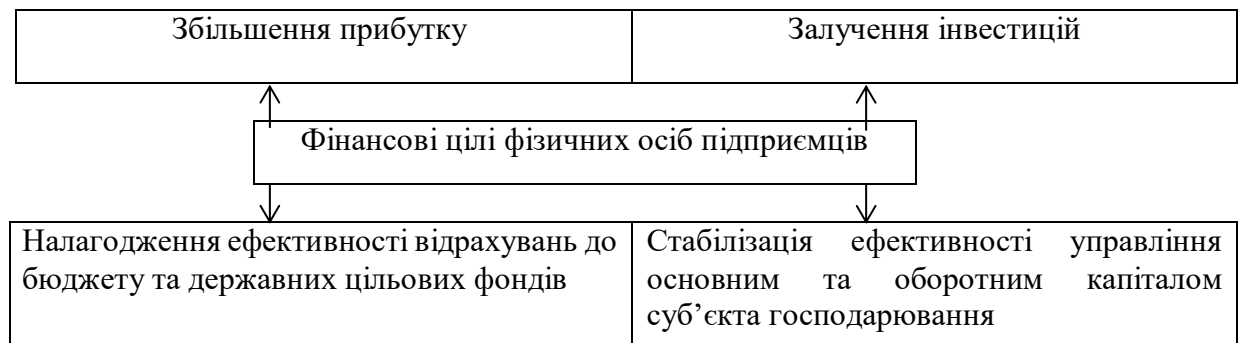

Рис. 1.3. Фінансові цілі фізичних осіб підприємців

Джерело: розробка автора

Оцінку фінансового стану суб'єкта господарювання можна проводити, використовуючи як орієнтир короткострокову та довгострокову перспективи. За короткострокової перспективи саме ліквідність є одним із ключових показників оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання – здатність розрахуватися по короткостроковим зобов'язанням, дотримуючись строків та розміру платежу [40, с.105].

Головним індикатором оцінки фінансового стану будь-якого суб'єкта господарювання є показники його фінансової стійкості.

Фінансову стійкість підприємства слід розглядати комплексно, з урахуванням різних аспектів фінансово-господарської діяльності цього суб'єкта господарювання [41, с. 915].

Платоспроможність суб'єкта господарювання виступає як індикатор його фінансової стійкості, що показує забезпеченість обігових активів суб'єкта господарювання довгостроковими джерелами формування. Рівень поточної платоспроможності (або неплатоспроможності) вказує на ступінь забезпеченості (чи незабезпеченості) обігових активів суб'єкта довгостроковими джерелами [42, с. 800].

Платоспроможністю в економічній літературі називають наявність у суб'єкта господарювання засобів, що знаходяться в активі балансу для покриття всіх зовнішніх боргів за короткостроковими та за довгостроковими зобов'язаннями, при цьому дотримуючись безперебійного процесу

виробництва та реалізації, де датою розрахунку платоспроможності суб'єкта господарювання є певна дата балансу [43].

Основними ознаками фінансової стабільності підприємства є: фінансова стійкість, рентабельність, платоспроможність, кредитоспроможність, ліквідність і ділова активність. Вони повинні лягти в основу діагностики і оцінки фінансового стану підприємства та прийняття необхідних управлінських рішень щодо його зміцнення [44].

-Для ефективної і успішної діяльності підприємства та досягнення головної мети, важливо постійно дотримуватись таких рекомендацій: [45]

-покращення доступу малого та середнього підприємництва до фінансування;

-впровадження в діяльність підприємств новітніх інформаційних технологій;

- побудова оптимальної організаційної структури для ефективного управління, забезпечення дієвих заходів безпеки працівників підприємства.

Висновки до розділу 1

1. Отже, можемо зробити висновок, що підприємством малого бізнесу в Україні можна вважати такі організації, що зареєстровані у державному єдиному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, відомості про які подано до реєстру у повному обсязі.

2. Процес стійкості розвитку суб'єктів господарювання певним чином схильний до впливу факторів економічного, екологічного та соціального характеру, від стану яких залежить ефективність здійснення діяльності не тільки суб'єктів, а й держави в цілому.

3. Низка економічних, фінансових та адміністративних проблем заважає розвитку суб'єктів господарювання, їх вирішення має, перш за все, здійснюватись на державному рівні.

4. Малий бізнес виконує дуже важливу роль у розвитку економіки України. Підприємці сплачують податки та внески до державного бюджету, забезпечують новими робочими місцями працездатну групу населення, зменшують рівень безробіття у державі, роблять суттєвий внесок у розвиток ринкової економіки, заохочують споживання і збільшення обсягів виробництва товарів та послуг на ринку. Тому у свою чергу держава має звертати увагу на підтримку кожної окремо взятої сфери діяльності суб'єктів господарювання. Як результат, це дасть можливість поповнення новими фінансовими ресурсами до Державного бюджету і Пенсійного фонду України.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ФОП «КИСЛИЙ РУСЛАН ВОЛОДИМИРОВИЧ»)

2.1. Фінансово-економічний паспорт ФОП «Кислий Руслан Володимирович»

Ще з давніх часів сфера транспортних послуг була найважливішою ланкою у розвитку держави. Транспорт у буквальному значенні є двигуном економіки, адже щорічно перевозяться мільйони пасажирів по всьому світу. В нашій країні сфера таксі є дуже важливою та необхідною галуззю для жителів великих міст та селищ міського типу. Надійність, безпека і доступність є головними вимогами користувачів до постачальників транспортних послуг.

Згідно Конституції України, як основного Закону нашої держави, право бути підприємцем є невід'ємним правом кожного дієздатного громадянина України [20]. За даними Фіскальної служби [46] в Україні, станом на 2021 рік діє близько 10 тисяч офіційно зареєстрованих фізичних осіб підприємців, які надають різноманітні види послуг з пасажирських перевезень. Одним із них є ФОП «Кислий Руслан Володимирович».

Метою створення ФОП «Кислий Руслан Володимирович» є запровадження на ринку додаткових послуг з організації перевезень щодо задоволення потреб споживачів, а також поповнення новими робочими місцями український ринок праці та в кінцевому результаті отримання прибутку.

Суб'єкт господарювання ФОП Кислий Руслан Володимирович створено відповідно до законодавства України і зареєстровано виконавчим комітетом Покровської міської ради Дніпропетровської області 07.09.2004 року. Номер запису: 2231000000000059.

Суб'єкт господарювання знаходиться за адресою: Україна, 53300, Дніпропетровська обл., місто Орджонікідзе(п), вулиця Дзержинського, будинок 7, квартира 19.

ФОП Кислий Руслан Володимирович зареєстрований та здійснює свою господарську діяльність у відповідності із Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» [14], а також згідно постанови Кабінету Міністрів України [47] «Про затвердження Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту» на підставі Ліцензії АВ № 610524, виданої Міністерством транспорту та зв'язку України (Додаток А). Видом господарської діяльності є: надання послуг з перевезення пасажирів і небезпечних вантажів автомобільним транспортом. Ідентифікаційний номер зареєстрованого ФОП «Кислий Руслан Володимирович»: 2705815732.

Строк дії ліцензії: із 07.12.2012 - необмежений. Дата видачі: 07.03.2012 р. Також підприємство має власну печатку.

Свідоцтво про державну реєстрацію фізичної особи-підприємця Кислому Руслану Володимировичу серії В00 № 382466 (додаток Б) було видано Виконавчим комітетом Орджонікідзевської міської Ради Дніпропетровської області 07.09.2004 р. № 22310000000000059.

Згідно даним із Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань [48] основними видами діяльності ФОП Кислий Руслан Володимирович є:

1. 49.32 Надання послуг таксі (основний);
2. 52.21 Допоміжне обслуговування наземного транспорту;
3. 77.11 Надання в оренду автомобілів і легкових автотранспортних засобів.

Основна мета діяльності ФОП «Кислий Руслан Володимирович» полягає у наданні якісних та надійних послуг щодо перевезень пасажирів, здійснення діяльності з надання послуг таксі, кур'єрської доставки та міжміських перевезень.

Головною метою фінансової діяльності ФОП «Кислий Руслан Володимирович» є одержання прибутку шляхом надання послуг з пасажирських перевезень по Дніпропетровській області, а також по всій Україні.

Отже, 7 вересня 2014 року було засновано ФОП «Кислий Руслан Володимирович» і саме з цієї дати почалася історія розвитку суб'єкта господарювання. На момент створення фірми основним видом діяльності було лише надання послуг фізичним особам у сфері пасажирських перевезень.

На сьогоднішній день ФОП «Кислий Руслан Володимирович» надає послуги з кур'єрської доставки та здійснює міжміські перевезення, а також має напрацьовану часом клієнтську базу, споживачами якої є фізичні особи, які щоденно користуються послугами фірми на території Дніпропетровської області, а також по всій Україні.

Суб'єкт господарювання здійснює послуги на ринку більше 10 років та має надійну репутацію серед споживачів, а також міцні ділові зв'язки з постачальниками автомобільних запчастин.

ФОП «Кислий Руслан Володимирович» зазвичай працює сам, але має право наймати і додаткових працівників, укладаючи з кожним із них договір. Суб'єкт господарювання і надалі активно впроваджує свої послуги на ринку, постійно запроваджуючи нові напрямки в свою діяльність щодо пасажирських перевезень, для задоволення потреб споживачів.

Таблиця 2.1

**Фінансово-економічний паспорт ФОП «Кислий Руслан
Володимирович»**

Фізична особа підприємець «Кислий Руслан Володимирович»	
1	2
Ідентифікаційний номер фізичної особи-платника податків та інших обов'язкових платежів	2705815732

Закінчення табл. 2.1

1	2
Дата та номер запису про проведення державної реєстрації	Дата запису: 07.09.2004 Номер запису: 2231000000000059
Місцезнаходження	Україна, 53300, Дніпропетровська обл., місто Орджонікідзе(п), ВУЛИЦЯ ДЗЕРЖИНСЬКОГО, будинок 7, квартира 19.
Види діяльності	49.32. Надання послуг таксі (основний); 52.21 Допоміжне обслуговування наземного транспорту; 77.11 Надання в оренду автомобілів і легкових автотранспортних засобів
Відомості, отримані в порядку інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань та інформаційними системами державних органів	08.09.2004, 980/04, ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ, НІКОПОЛЬСЬКЕ УПРАВЛІННЯ, ДПІ У М.ПОКРОВІ (М.ПОКРОВ), 43145015, (дані про взяття на облік як платника податків); 10.09.2004, 0426033723, ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ, НІКОПОЛЬСЬКЕ УПРАВЛІННЯ, ДПІ У М.ПОКРОВІ (М.ПОКРОВ), 43145015, 33, (дані про взяття на облік як платника єдиного внеску)
Документи для державної реєстрації фізичної особи підприємця	Свідоцтво про державну реєстрацію фізичної особи-підприємця В00 № 382466, Ліцензія на надання послуг з перевезення пасажирів і небезпечних вантажів автомобільним транспортом АВ № 610524. Дата видачі: 07.03.2012.
Платник податку	Суб'єкт господарювання є платником податку III групи. Дата (період) обрання або переходу на спрощену систему оподаткування: з 01.01.2012 року. Підприємець сплачує ставку єдиного податку: 5% до доходу.

Джерело: побудовано за даними [44]

В особі керівника суб'єкта господарювання ФОП «Кислий Руслан Володимирович» виступає Кислий Руслан Володимирович. Він здійснює загальне керівництво підприємством, розробляє і реалізує стратегію та план розвитку ФОП «Кислий Р.В», вирішує питання, які сприяють підвищенню рентабельності, укладає договори з найманими працівниками, щодо виконання робіт, товарів та послуг і інших видів діяльності, проводить посадові інструкції для найманих працівників. Також власник фірми розглядає та вирішує проблеми, що стосуються фінансово-економічної роботи підприємства, здійснює подання фінансової звітності до державних органів згідно встановлених термінів.

В Україні ринок послуг з перевезень споживачів користується високим попитом, особливо у великих містах, та поступово стає звичним елементом системи громадського транспорту.

ФОП «Кислий Руслан Володимирович» пропонує споживачам наступний спектр послуг:

- подача авто економ класу та бізнес класу з кондиціонером (саме клієнт може обрати клас автомобілю за ціною та комфортом, на якому бажає здійснити поїздку);

- попереднє замовлення автомобіля (можливість замовити автомобіль як на найближчий час, так і попередньо);

- послуги кур'єрської доставки (можна замовити доставку будь-яких видів невеликих вантажів: доставка документів, доставка ваших замовлень з ресторанів та ін.);

- перевезення домашніх тварин;

- таксі до аеропорту та зустріч клієнта із табличкою;

- подача автомобілю із обладнаним дитячим кріслом;

- послуги драйверу (висококваліфікований водій фірми допоможе перевезти автомобіль клієнта на найближчу стоянку).

За статистикою, яка склалася на протязі багаторічного досвіду роботи у ФОП «Кислий Руслан Володимирович» найбільший попит споживачів на даний вид послуг припадає у такий період: будні з 6:00 до 9:00 та з 17:00 до 21:00, вихідні та святкові дні.

В цілому, ринок послуг з пасажирських перевезень не піддається різким сезонним коливанням, що знижує фінансові та економічні ризики з боку керівництва фірми. Дана фірма є однією з тих, яка швидко розвивається та користується високим попитом, про що свідчить велика кількість постійних та нових клієнтів, які зацікавлені послугами ФОП «Кислий Р.В.».

ФОП «Кислий Руслан Володимирович» пристосовується до сучасного мінливого стану ринку, що дає керівництву фірми гарантії щодо стабільності у майбутньому, як для фірми так і для її споживачів. Проводячи свою

діяльність підприємство будує довгострокові зв'язки з клієнтами, сумлінно виконуючи свої обов'язки на протязі багатьох років.

Отже, Фізична особа підприємець Кислий Руслан Володимирович розпочав свою роботу з 2004 року і по сьогоднішній день успішно впроваджує на ринку свою діяльність за напрямом надання послуг, серед яких: надання послуг таксі, послуг з кур'єрської доставки, здійснення міжміських перевезень та ін.. ФОП «Кислий Руслан Володимирович» зарекомендував себе як надійний постачальник послуг та має бездоганну ділову репутацію.

Під поняттям «ділова, звично розуміють усталену оцінку фізичної особи, що ґрунтується на наявній інформації про її позитивні та негативні суспільно значимі діяння (поведінку), як правило в певній сфері (професійній, підприємницькій, службовій) [49].

Він займає успішну позицію на ринку, займаючись організацією пасажирських перевезень та успішно працює в даній сфері на протязі 17 років.

2.2. Діагностика майнового стану та конкурентних позицій суб'єкта господарювання – фізичної особи на ринку транспортних послуг

Для організації процесу діяльності будь-який суб'єкт господарювання зобов'язаний мати певні ресурси, тобто фізична особа підприємець повинен мати у власності майно.

Під майном суб'єкта господарювання розуміються всі матеріальні, нематеріальні ресурси та кошти, якими користується, володіє і розпоряджається підприємство.

Майнову основу діяльності фізичної особи підприємця складає майно, використовуване ним у підприємницькій діяльності, не відокремлене від його особистого майна як фізичної особи.

Відсутність відокремлення майна фізичної особи підприємця, що використовується у підприємницькій діяльності від особистого майна негативно позначається на стабільності прибутку суб'єкта господарювання.

ФОП «Кислий Руслан Володимирович» має у своєму складі 6 сучасних легкових автомобілів марки Chevrolet економ класу та бізнес класу, які відповідають найсуворішим вимогам безпеки та функціонального комфорту.

Автопарк складається із власного транспорту фірми та залучених автомобілів, що працюють під брендом «Таксі Люкс» у місті Покров Нікопольського району Дніпропетровської області. Усі автомобілі проходять регулярну технічну перевірку перед виїздом на лінію.

Автомобіль економ класу для здійснення своєї поїздки обирають клієнти, які цінують комфорт, але не бажають сплачувати велику суму за надану послугу. Всі автомобілі даного класу, які використовує ФОП «Кислий Руслан Володимирович» у своїй діяльності користуються високою популярністю, адже користувачі отримують комфорт за невеликі гроші. Кожен автомобіль своєчасно проходить технічний огляд, тому поїздка завжди буде надійною та безпечною.

Всі автомобілі бізнес-класу обладнані кондиціонерами та обігрівачами, тому поїздка стане ще комфортнішою у будь-яку пору року.

Таксі бізнес-класу – це комфортабельні, чисті та доглянуті легкові автомобілі з висококваліфікованими водіями.

Весь автомобільний парк (табл. 2.2.) ФОП «Кислий Руслан Володимирович» обладнаний ремнями та подушками безпеки, а також медичною аптечкою.

Кожен автомобіль регулярно проходить необхідний техогляд, має повний пакет документів: договори страхування автомобіля, водія та пасажирів, згідно чинного законодавства.

Саме завдяки тому, що керівництво фірми приділяє високу увагу до безпеки щодо надання послуг, споживачі повністю довіряють та користуються послугами фірми вже на протязі багатьох років.

Таблиця 2.2

**Діагностика майнового стану ФОП «Кислий Руслан
Володимирович»**

№	Вид майна суб'єкта господарювання	Вартість майна	Майновий стан та ефективність його використання.
1	2	3	4
1. Легкові автомобілі	Легковий автомобіль Chevrolet Lacetti Номер: АЕ8181НІ Колір: срібло	146720 грн.	Автомобіль має гарний технічний стан, використовується фірмою, як одна із основних машин для перевезень пасажирів економ-класом.
	Легковий автомобіль Chevrolet Lacetti Номер: АЕ4986МХ Колір: червоний	150 024 грн.	Автомобіль знаходиться в гарному технічному стані і використовується фірмою, як одна із основних машин для перевезень пасажирів економ-класом.
	Легковий автомобіль Chevrolet Lacetti Номер: АЕ 9373 КХ Колір: білий	161 130 грн.	Автомобіль знаходиться в гарному технічному стані і використовується фірмою, як одна із основних машин для перевезень пасажирів економ-класом.
	Легковий автомобіль Chevrolet Lanos Номер: АЕ 9623 НХ Колір: сірий	106 110 грн.	Автомобіль знаходиться в гарному технічному стані і використовується фірмою, як одна із основних машин для перевезень пасажирів економ-класом.
	Легковий автомобіль Chevrolet Cruze Номер: АЕ 5769 ОР Колір: червоний	309 278 грн.	Автомобіль в гарному технічному стані, обладнаний кондиціонером та обігрівачем.

Закінчення табл. 2.2

1	2	3	4
	Легковий автомобіль Номер: АЕ 0686 РН Колір: синій	366 914 грн.	Автомобіль знаходиться в високому технічному стані, обладнаний кондиціонером, сигналізацією, підігрівом сидінь, використовується для поїздок бізнес-класом.
2.Офіс фірми	Офіс, який знаходиться за адресою: Україна, 53300, Дніпропетровська обл., місто Орджонікідзе(п), вулиця Держинського, будинок 7, квартира 19	194 387 грн.	Офісне приміщення площею 24 кв.м. на 5 поверсі. Офіс в гарному стані з косметичним ремонтом.

Джерело: побудовано автором

ФОП «Кислий Руслан Володимирович» має власний офіс, який знаходиться за такою адресою: Україна, 53300, Дніпропетровська обл., місто Орджонікідзе(п), вулиця Держинського, будинок 7, квартира 19, за яким знаходиться диспетчерська лінія суб'єкта господарювання, куди поступають замовлення від клієнтів. Окрім прийому замовлень в диспетчерській службі проводиться необхідний розрахунок вартості майбутньої поїздки.

Програма, що встановлена на робочий комп'ютер фірми ідентифікує абонента за індивідуальним номером та автоматично прораховує вартість поїздки і робить для нього безкоштовною кожну 10 поїздку по місту.

Завдяки такій програмі бонусів суб'єкт господарювання залучає нових клієнтів, які в майбутньому постійно користуються послугами фірми, повертаючись за додатковими бонусами та знижками.

Фірма, прийнявши замовлення від клієнта надсилає йому автоматичне смс-повідомлення з інформацією, щодо вартості майбутньої поїздки, номером автомобіля та контактами водія.

В Україні ситуація на ринку пасажирських перевезень характеризується висококонкурентною боротьбою за кожного користувача даної послуги. Тому

на виживають лише ті суб'єкти господарювання, що пропонують більш якісні послуги за найнижчу ціну. Основними конкурентами ФОП «Кислий Руслан Володимирович» є 4 перевізники у місті Покров Дніпропетровської області. Вони також пропонують свої послуги з перевезень пасажирів громадянам міста Покров. Серед них є як основні учасники, так і лідируючі учасники, в тому числі ФОП «Кислий Руслан Володимирович», що діє на ринку під логотипом «Таксі ЛЮКС». Порівняльна характеристика ринку конкуренції серед надання пасажирських послуг наведена в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Діагностика конкурентоспроможності ФОП «Кислий Руслан Володимирович» на ринку транспортних послуг

Учасники ринку пасажирських перевезень м. Покров	Характеристика суб'єкта господарювання
1	2
1.«Таксі ЛЮКС» (ФОП «Кислий Руслан Володимирович»)	<ul style="list-style-type: none"> - рік заснування: 2004; - автопарк складає 6 автомобілів марки Chevrolet; - категорії автомобілів: економ-клас та бізнес-клас; - графік роботи: цілодобовий; - висока якість обслуговування клієнтів; - вартість посадки: від 35 грн.; - бонусна програма: кожна 10 поїздка по місту безкоштовна; - досвідчені та висококваліфіковані водії; - проведення реклами в соціальних мережах; - частка ринку відносно конкурентів: 9-15%.
2.Таксі «АЛЛО»	<ul style="list-style-type: none"> - рік заснування: 2012; - автопарк складає 8 автомобілів марок Mazda і Skoda; - графік роботи: цілодобовий; - вартість посадки: від 35 грн.;
3.Таксі «Free»	<ul style="list-style-type: none"> - рівень якості сервісу на задовільному рівні; - відсутність інтернет-реклами та комунікацій в соціальних мережах; - частка ринку відносно конкурентів: 10-13%.

Закінчення табл. 2.3

1	2
4.Таксі «ЛАЙФ»	<ul style="list-style-type: none"> - рік заснування: 2007; - автопарк складає 5 автомобілів марок Chevrolet та Daewoo; - графік роботи: цілодобовий; - категорії автомобілів: економ-клас, стандарт; - низький рівень якості сервісу; - висока плинність кадрів; - не комфортні умови праці; - частка ринку відносно конкурентів: 9,3-10,6%.
5.Таксі «TAXI SERVICE»	<ul style="list-style-type: none"> - рік заснування 2021; - автопарк налічує 10 автомобілів марок KIA та Skoda; - нещодавно функціонує на ринку; - вартість посадки: від 31 грн.; - графік роботи: цілодобовий; - низький рівень кваліфікації персоналу; - найвищий рівень якості сервісу; - частка ринку відносно конкурентів: 13,1-14,5% .
6.Таксі «BLACK TAXI»	<ul style="list-style-type: none"> - рік заснування 2020; - автопарк фірми налічує 7 автомобілів марок Chevrolet і Mazda; - вартість посадки: від 29 грн.; - графік роботи: цілодобовий; - найнижча ціна на ринку (фірма проводить політику застосування демпінгових цін); - низький рівень оплати праці; - період подачі автомобіля та своєчасність на низькому рівні; - частка ринку відносно конкурентів: 7-11,5%.

Джерело: побудовано автором на основі аналізу ринку конкурентів

Отже, як видно з табл. 2.2. найбільшими конкурентами ФОП «Кислий Руслан Володимирович» в сфері пасажирських перевезень у м.. Покров Нікопольського району Дніпропетровської області, є таксі «TAXI SERVICE», яке нещодавно функціонує, з часткою ринку відносно конкурентів: 13,1-14,5% та «Таксі АЛЛО» з часткою ринку відносно конкурентів: 10-13%.

Проаналізувавши конкуренцію у сфері транспортних перевезень можемо зробити висновок, що основною перевагою ФОП «Кислий Руслан

Володимирович» на ринку пасажирських перевезень - це завжди досконала організація надання послуг, персональний підхід до кожного клієнта, багаторічний досвід та професійні водії, що залишає у користувачів приємне враження від отриманої послуги.

В табл. 2.4. наведена оцінка щодо сильних і слабких сторін ФОП «Кислий Руслан Володимирович» (Таксі ЛЮКС) та аналіз ринку основних конкурентів на ринку пасажирських перевезень у м. Покров Нікопольського району Дніпропетровської області.

Таблиця 2.4

**Аналіз сильних та слабких сторін конкурентних позицій ФОП
«Кислий Руслан Володимирович» на ринку транспортних послуг**

Учасники ринку пасажирських перевезень м. Покров	Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2	3
1.«Таксі ЛЮКС» (ФОП «Кислий Руслан Володимирович»)	- високий професіоналізм; - багаторічний досвід роботи; - бонусні поїздки для постійних клієнтів; - інтенсивна реклама; - стійкість фінансового стану.	- високі тарифи на поїздки у порівнянні з конкурентами.
2.«Таксі АЛЛО»	- багаторічний досвід роботи; - наявність власної станції технічного обслуговування.	- висока плинність кадрів; - частина автопарку компанії знаходиться в неналежному стані.
3.Таксі «ЛАЙФ»	- висококваліфікований персонал; - низькі тарифи на поїздки.	- слабка та неефективна реклама; - некомфортні умови поїздки.
4.Таксі «TAXI SERVICE»	- потужна реклама в соціальних мережах; - сучасний автопарк.	- некваліфіковані співробітники.
5.Таксі «BLACK TAXI»	- найнижча ціна на ринку транспортних послуг; - якість сервісу на найвищому рівні.	- автомобільний парк суб'єкта господарювання; - політика застосування демпінгових цін.

Джерело: побудовано автором на основі аналізу ринку конкурентів

Отже, проаналізувавши дані з табл. 2.4. видно, що на низький прибуток суб'єкта господарювання та слабку позицію серед конкурентів на ринку спричиняє ряд факторів:

-недостатність реклами в Інтернеті, місцевому телебаченні, пресі та місцевих біг-бордах, що перешкоджає залученню нових клієнтів;

-відсутність ефективної системи навчання персоналу: тренінгів, тимбілдингів та ін., що призводить до відсутності кваліфікованих працівників в штаті, тому, в свою чергу це погано впливає на якість роботи;

-застосування суб'єктом господарювання політики демпінгових цін, які лише штучно допомагають залучити клієнтів низькою ціною, але в кінцевому результаті компанії загрожує банкрутство;

- обмежений асортимент запропонованих послуг на ринку транспортних перевезень.

2.3. Діагностика фінансових результатів та ризиків ФОП «Кислий Руслан Володимирович»

Для успішного функціонування малого підприємства ФОП «Кислий Руслан Володимирович» існує кілька джерел його фінансування: дохід, отриманий від надання послуг таксі по місту, дохід від здійснення міжміських перевезень, дохід від надання в оренду автомобілів і легкових автотранспортних засобів.

Актуальні ціни на надання послуг ФОП «Кислий Руслан Володимирович» на 2021 рік:

1. Перевезення пасажирів в межах міста Покров – 35 грн.
2. Міжміські перевезення – 15 грн./км.
3. Послуги кур'єрської доставки по місту – 50 грн.
4. Надання в оренду легкових автотранспортних засобів – 1400 грн./доба.
5. Послуги драйверу – 250 грн.

Задля економії витрат, які щоденно витрачаються на заправку автомобілів ФОП «Кислий Руслан Володимирович» переобладнав весь свій автопарк з бензину на газ, адже газ збільшує пробіг автомобіля з однієї заправки в майже в 2 рази.

Станом на 08.11.2021 ціна газу становить 18,48 грн. за 9 кілометрів пробігу, в той же час вартість бензину - 31,50 грн. за 10 кілометрів пробігу, отже за кожні проїхані 10 кілометрів перевізник заощаджує 11 грн., що в результаті дозволяє зменшити загальну вартість поїздки і позитивно впливає на попит наданих послуг. Рекламні послуги пасажирських перевезень є дуже важливою ланкою в сфері діяльності ФОП «Кислий Руслан Володимирович», адже завдяки вдало проведеній рекламній компанії збільшується кількість нових клієнтів, що позитивно впливає на прибуток фірми.

В табл. 2.5. представлено фінансові витрати на рекламні послуги на надання пасажирських перевезень ФОП «Кислий Руслан Володимирович» за 2020 рік.

Таблиця 2.5

**Витрати суб'єкта господарювання ФОП «Кислий Руслан
Володимирович» на рекламу за 2020 рік**

Місяць	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	Усього за рік (грн.)
1	2	3	4	5	6
Реклама в соціальних мережах	300 грн.	300 грн.	300 грн.	300 грн.	1200 грн.
Візитні картки	240 грн.	-	240 грн.	-	480 грн.
Рекламні листівки	375 грн.	375 грн.	375 грн.	375 грн.	1500 грн.
Банери по місту	1300 грн.	-	1300 грн.	-	2600 грн.
Усього витрати на рекламні послуги	2215 грн.	675 грн.	2215 грн.	675 грн.	5780 грн.

Джерело: побудовано автором

Отже, проаналізувавши дані з табл. 2.5. бачимо, що з метою залучення нових клієнтів ФОП «Кислий Руслан Володимирович» за 2020 рік витратив на рекламу 5780 грн. На рекламу в соціальних мережах було витрачено 1200 грн. На виготовлення візитних карток 480 грн., на роздачу рекламних листівок 1500 грн. На рекламу фірми на банерах по місту суб'єкт господарювання витратив 2600 грн. Проведення рекламної акції дозволило залучити нових клієнтів та збільшити прибуток підприємства.

Також існують щомісячні адміністративні витрати ФОП «Кислий Руслан Володимирович», які наведені в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

**Адміністративні витрати та обслуговування рахунку ФОП
«Кислий Руслан Володимирович» на 2020 рік**

Квартал	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	Усього за рік
1	2	3	4	5	6
Комунальні послуги	2531,64 грн.	1764,62 грн.	1853,21 грн.	2423,27 грн.	8572,74 грн.
Оренда банківського терміналу	1200 грн.	1200 грн.	1200 грн.	1200 грн.	4800 грн.
Оплата стаціонарного телефону, мобільних телефонів (4 шт.)	780 грн.	780 грн.	780 грн.	780 грн.	3120 грн.
Обслуговування банківського рахунку	300 грн.	300 грн.	300 грн.	300 грн.	1200 грн.
Усього витрат	4811,64 грн.	4044,62 грн.	4133,21 грн.	4503,27 грн.	17692,74 грн.

Джерело: побудовано автором

Отже, за даними з табл. 2.2. видно, що за 2020 рік адміністративні послуги та обслуговування рахунку ФОП «Кислий Руслан Володимирович» склали 17692,74 грн.

За комунальні послуги нараховано 8572,74, до них входять витрати на опалення офісу в осінньо-зимовий період, а також витрати на електроенергію. Оренда банківського терміналу коштує 400 грн на місяць, отже за 2020 рік фірма сплатила 4800 грн.

Оплата стаціонарного та мобільних телефонів обійшлася в 3120 грн. за рік. Вартість обслуговування банківського рахунку компанії за 2020 рік – 1200 грн.

У табл. 2.7 наведено перелік обладнання ФОП «Кислий Руслан Володимирович» що вимагає амортизації.

Таблиця 2.7

Обладнання ФОП «Кислий Руслан Володимирович» що вимагає амортизації

Обладнання	Кількість	Вартість, грн.	Дата покупки	Період корисного використання (роки)	Сума амортизації на місяць, грн.
1	2	3	4	5	6
Легковий автомобіль	6	1240176	25.04.2011	10	103,42
Ноутбук	1	15000	06.03.2017	4	312,25
Комп'ютер	1	11000	06.03.2017	4	229,17
Принтер	1	3500	06.03.2017	4	72,92
Стаціонарний телефон	1	957	22.04.2018	3	26,59
Мобільний телефон	4	3000	01.09.2016	5	83,33
Загальна вартість капітального обладнання	10	1273633	-	Усього сума амортизації на місяць	827,68

Джерело: побудовано автором

Отже, на основі даних, щодо вартості обладнання можемо провести такі розрахунки:

1. Загальна вартість 6 легкових автомобілів склала 1240176 грн., а середній термін їх корисного використання 10 років. Отже, сума амортизації розраховується таким чином: $1240176/10 = 1240,1$ грн. Щомісячна сума амортизації складе: $1240,1/12$ місяців = 103,42 грн.

2. Загальна вартість ноутбуку 15000 грн. Термін його корисного використання – 4 роки. Отже, сума амортизації розраховується таким чином: $15000/4 = 3750$ грн. Щомісячна сума амортизації складе: $3750/12 = 312,25$ грн.

3. Загальна вартість комп'ютеру 11000 грн. Термін його корисного використання – 4 роки. Отже, сума амортизації розраховується таким чином: $11000/4 = 2750$ грн. Щомісячна сума амортизації складе: $2750/12 = 229,17$ грн.

4. Загальна вартість принтеру 3500 грн. Термін його корисного використання – 4 роки. Отже, сума амортизації розраховується таким чином: $3500/4 = 875$ грн. Щомісячна сума амортизації складе 72,92 грн.

5. Загальна вартість стаціонарного телефону компанії складає 957 грн. Термін його корисного використання – 3 роки. Отже, сума амортизації розраховується таким чином: $957/3 = 319$ грн. Щомісячна сума амортизації складе: $319/12 = 26,59$ грн.

6. Загальна вартість мобільних телефонів фірми складає 3000 грн. Термін його корисного використання – 5 років. Щомісячна сума амортизації складе: $3000/3 = 1000$ грн. Щомісячна сума амортизації складе: $1000/12 = 83,33$ грн.

Усього сума амортизації майна ФОП «Кислий Руслан Володимирович» на місяць складе: 827,68 грн.

На ринку надання послуг з пасажирських перевезень також існують загрози та ризики. Аналіз основних ризиків в діяльності ФОП «Кислий Руслан Володимирович» виявив, що для даного суб'єкта господарювання несуть загрозу такі фактори:

- відмова від поїздки клієнтом, після того, як водій прибув до пункту призначення – це завжди тягне за собою негативні втрати для компанії. При цьому фірма витрачає кошти на бензин, амортизацію автомобіля, а в результаті отримуючи лише збитки;

- конкуренція, яка завжди буде стояти на заваді отримання високого доходу компанії. Існує загроза того, що конкуренти знизять ціни на свої послуги, залучивши постійних клієнтів ФОП «Кислий Руслан Володимирович», шляхом введення в експлуатацію електромобілів, тим самим зменшивши свою цінову політику майже вдвічі, адже електроенергія істотно дешевше будь-якого різновиду палива;

- ризик суттєвого підвищення тарифів на бензин та газ: при збільшенні вартості на бензин та газ керівництво фірми буде вимушене підняти тарифи на обслуговування, що в результаті може негативно вплинути на кількість користувачів, які бажають отримати дану послугу і в результаті виникне ризик зниження прибутковості.

Відповідно до п. 292.1 Податкового кодексу України [26], доходом платника єдиного податку для ФОП є дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній пунктом 292.3 цієї статті.

Згідно Наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку» [50] ФОП «Кислий Руслан Володимирович» подає податкову декларацію платника єдиного податку до Нікопольської ОДПІ ГУ ДФС у Дніпропетровській області за кварталний податковий (звітний) період з метою отримання довідки про доходи за інший період, ніж кварталний (річний) податковий (звітний) період.

В даний час податкове середовище українських підприємств характеризується невизначеністю через часті зміни у законодавчих актах, а податкове навантаження є надмірним, що призводить до збитковості та/або «гінізації» діяльності суб'єктів господарювання. Забезпечити нормальне

функціонування підприємницьких структур та якісне управління фінансовими ресурсами можливо лише при ефективній системі фінансового управління [5].

Здійснюючи соціально-орієнтовану діяльність суб'єкт господарювання несе витрати і при можливості отримує доходи, тому така діяльність обов'язково знаходить своє відображення в системі бухгалтерського обліку [52].

Дані, які наведені в (табл. 2.8.) відображають розмір сплати податків платником податку III групи ФОП «Кислим Русланом Володимировичем», згідно Свідоцтва платника єдиного податку серії А № 2590185 (Додаток В).

Таблиця 2.8

**Обсяг сплачених податків платником податку III групи ФОП
«Кислим Русланом Володимировичем» за 2018-2020 рр.**

у грн.

Період	Обсяг доходу за звітний (податковий) період, що оподатковується за ставкою 5%	Загальна сума доходу за звітний (податковий) період	Сума податку за ставкою 5%	Нараховано всього за звітний (податковий) період	Сума єдиного податку, що підлягає нарахуванню та сплаті в бюджет за підсумками поточного звітного	Сума єдиного податку, що підлягає нарахуванню та сплаті в бюджет за підсумку поточного періоду
1	2	3	4	5	6	7
I кв-л 2018 р.	16850	16850	842,5	842,5	842,5	-
Півріччя 2018 р.	34550	34550	1727,5	1727,5	842,5	885
9 місяців 2018 р.	52360	52360	2618	2618	1727,5	890,5
Кінець 2018 р.	70140	70140	3507	3507	2618	889
I кв-л 2019 р.	15050	15050	752,5	752,5	752,5	-
Півріччя 2019 р.	25030	25030	1251,5	1251,5	7752,5	449

Закінчення табл. 2.8

1	2	3	4	5	6	7
9 місяців 2019 р.	46540	46540	2327	2327	1251,5	1075,5
Кінець 2019 р.	71620	71620	3581	3581	2327	1254
I кв-л 2020 р.	13985	13985	699,25	699,25	699,25	-
Півріччя 2020 р.	47439,98	47439,98	2372	2372	1669,5	702,5
9 місяців 2020 р.	53444,98	53444,98	2672,25	2672,25	2372	300,25
Кінець 2020 р.	66154,98	66154,98	3307,75	3307,75	2672,25	635,5

Джерело: побудовано автором за даними (Додаток Д)

Як видно з таблиці 2.8 ФОП «Кислий Руслан Володимирович» є платником податку III групи та достовірно і своєчасно подає декларацію до державних органів.

Так, відповідно до п. 120.1 ст. 120 Податкового Кодексу України [30] у випадку неподання або несвоєчасного подання платником податків або іншими особами, зобов'язаними нараховувати і сплачувати податки та збори, платежі, контроль за сплатою яких покладено на контролюючі органи, податкових декларацій (розрахунків), а також іншої звітності, обов'язок подання якої до контролюючих органів передбачено ПКУ, тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 340 гривень, за кожне таке неподання або несвоєчасне подання. Окрім штрафу за несвоєчасне подання декларацій платник податків також буде змушений сплатити штраф у випадку прострочення сплати узгодженої суми грошового зобов'язання у наступних розмірах [29].

- при затримці до 30 календарних днів включно, наступних за останнім днем строку сплати суми грошового зобов'язання, – у розмірі 5 відсотків погашеної суми податкового боргу;

- при затримці більше 30 календарних днів, наступних за останнім днем строку сплати суми грошового зобов'язання, – у розмірі 10 відсотків погашеної суми податкового боргу.

Висновки до розділу 2

Підсумовуючи результати діагностики діяльності суб'єкта господарювання (на прикладі ФОП «Кислий Руслан Володимирович»), які викладені у цьому розділі, можна зробити наступні висновки:

1. ФОП «Кислий Руслан Володимирович» є фізичною особою, яка здійснює самостійну, на власний ризик діяльність, з метою отримання в кінцевому результаті прибутку. Суб'єкт господарювання зарекомендував себе як надійний перевізник на ринку у сфері пасажирських перевезень на протязі 17 років. Власник фірми Кислий Руслан Володимирович зазвичай працює сам, але в разі необхідності, має право тимчасово залучати кваліфікованих співробітників, при цьому заключивши з ними трудовий договір.

2. Фірма має у своєму складі 6 власних та орендованих сучасних легкових автомобілів марки Chevrolet економ класу та бізнес класу.

3. Основними конкурентами у сфері пасажирських перевезень м. Покров Нікопольського району Дніпропетровської області є таксі «TAXI SERVICE» з часткою ринку відносно конкурентів: 13,1-14,5% та «Таксі АЛІО» з часткою ринку відносно конкурентів: 10-13%.

4. Задля підвищення попиту на надані послуги ФОП «Кислий Руслан Володимирович» щорічно витрачає на рекламу компанії 5780 грн.

5. Адміністративні витрати суб'єкта господарювання за 2020 рік склали 17692,74 грн. Щомісячні витрати на амортизацію - 827,68 грн.

6. ФОП «Кислий Руслан Володимирович» є платником податку III групи та щоквартально надає податкові декларації до державних органів, згідно податкового законодавства.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ОСНОВІ ДІАГНОСТИКИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

3.1. Удосконалення інструментів діагностики діяльності суб'єкта господарювання – фізичної особи на основі контролінгу

Стабільне функціонування та розвиток суб'єктів господарювання в економіці будь-якої країни можливе лише при умовах захищеності суб'єкта підприємницької діяльності на всіх етапах його існування від внутрішніх та зовнішніх загроз. Успішний розвиток суб'єктів господарювання в умовах посилення конкурентної боротьби неможливий без ефективного управління та передбачає постійне вдосконалення виробничого та економічного аспектів діяльності.

Метою удосконалення діяльності ФОП «Кислий Руслан Володимирович» є підвищення якості та безпеки перевезення пасажирів легковими автомобілями.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі основні завдання:

1. Побудова та розрахунок діючої моделі організації перевезень пасажирів легковими таксі;
2. Експериментальна оцінка показників якості та безпеки обслуговування пасажирів;
3. Створення вдосконаленої моделі організації перевезень пасажирів легковими таксі з урахуванням результатів експериментальної оцінки показників якості та безпеки обслуговування пасажирів.

ФОП «Кислий Руслан Володимирович» діє на підставі Закону України «Про автомобільний транспорт» [53] надаючи послуги з внутрішніх перевезень пасажирів на таксі у місті Покров Нікопольського району Дніпропетровській області а також по всій Україні.

Для розрахунку майбутньої вартості здійсненої поїздки водії застосовують у своїй роботі встановлений в автомобілі таксометр, який розраховує пройдену відстань і автоматично множить отриманий результат на вартість проїзду за один кілометр, а також вираховує час простою автомобіля і кінцеву суму вартості поїздки.

Для розрахунку результативності одного таксометру застосуємо дану формулу:

$$p_q = \frac{g_H \cdot y_{cm} \cdot v_e \cdot \beta}{\bar{l}_i n} \quad (3.1)$$

де g_H - коефіцієнт пасажиромісткості легкового автомобілю;

y_{cm} – статистичне значення пасажиромісткості легкового автомобілю;

v_e – швидкість автомобіля в середньому, під час його роботи на лінії, вимірюється в км/год.,

$\bar{l}_i n$ – показник середньої величини поїздки вимірюється в км.

β - використання пробігу автомобіля, протягом здійсненої поїздки.

За допомогою наведеної формули (3.1) розрахуємо результативність одного із таксометрів ФОП «Кислий Руслан Володимирович» за результатами однієї робочої зміни:

$$p_q = \frac{4 \cdot 2 \cdot 60 \cdot 30}{5} = 2880 \text{ грн.} - \text{середня результативність таксометру за одну}$$

робочу зміну.

Для розрахунку середнього часу, що використовується на одну поїздку застосовується формула:

$$t_{in} = \frac{T_{опл}}{N_n} \quad (3.2)$$

де N_n - середня кількість поїздок, здійснена за одну робочу зміну;

$T_{опл}$ - час корисного використання (пробігу).

Для ФОП «Кислий Руслан Володимирович» цей показник розраховується наступним чином:

$$t_{in} = \frac{30}{190} = 0,15 \text{ год.} = 15 \text{ хв.}$$

Отже середній час, використаний на одне замовлення – 15 хвилин.

Суттєвий вплив на отримання доходу ФОП «Кислому Руслану Володимировичу» від надання послуг з пасажирських перевезень сприяють такі фактори, як:

- чисельність міського населення (у місті Покров, Нікопольського району Дніпропетровської області за даними на 2020 рік склала 38570 тис. осіб) [54];

- економічний рівень життя населення, величина транспортних тарифів, принципи розміщення торгової мережі;

- географічне положення, розселення населення по відношенню до місць роботи;

- розвиток маршрутної мережі, щільність транспортної мережі, регулярність руху міського громадського транспорту; комфортабельність поїздки;

- кліматичний фактор (температура повітря, кількість опадів та інші фактори).

Наявність великої інфраструктури в місті також позитивно впливає на рівень прибутку ФОП «Кислий Руслан Володимирович». Громадяни, користуючись інфраструктурою міста для задоволення своїх особистих потреб частіше замовляють послуги, що надає ФОП «Кислий Руслан Володимирович».

На сьогоднішній день у місті Покров Нікопольського району Дніпропетровської області знаходяться такі об'єкти соціально-культурних сфер діяльності:

1. За статистичними даними Єдиного освітнього центру Дніпропетровської області [55] у місті Покров налічується 7 освітніх закладів середньої освіти, 10 дитячих садків, та 1 установа професійно-технічної освіти.

2. За даними Офіційного сайту Покровської міської ради [56] у місті знаходиться 1 центральна міська лікарня, 1 кінотеатр, 9 закладів громадського харчування, 2 парки культурного та сімейного відпочинку та 2 продуктових супермаркети.

Для збільшення пасажиропотоку у вільний час між замовленнями ФОП «Кислому Руслану Володимировичу» необхідно в певні часи чергувати на зупинці неподалік об'єктів соціально-культурної інфраструктури міста.

Для виконання плану щодо створення вдосконаленої моделі з організації перевезень пасажирів легковими автомобілями та урахуванням результатів експериментальної оцінки показників якості та безпеки обслуговування пасажирів було проведене соціологічне опитування користувачів, в якому прийняли участь пасажирів, які хоча б один раз користувалися послугами з надання пасажирських перевезень ФОП «Кислий Руслан Володимирович». Після наданої послуги клієнтам пропонувалося заповнити невелику анкету, оцінивши якість від наданих послуг.

Опитування проходило з 01.01.2021 по 31.06.2021 в якому прийняли участь 239 громадян з таких міст та селищ: м. Дніпро, м. Покров, м. Нікополь, м. Марганець, смт. Чортомлик, Нікопольського району Дніпропетровської області та с. Олексіївка Нікопольського району Дніпропетровської області. Результати опитування користувачів послуг ФОП «Кислий Руслан Володимирович» зображені на рис. 3.1.

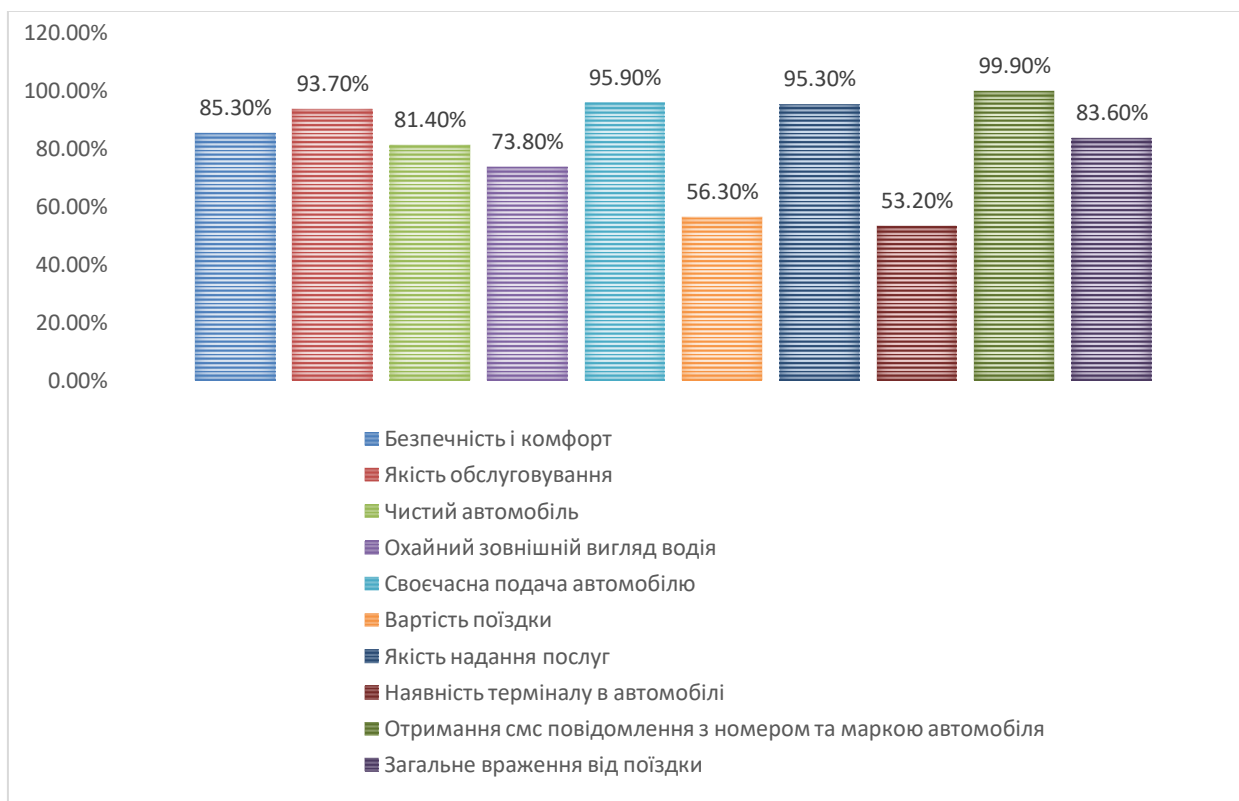

Рис. 3.1. Загальне враження клієнтів якістю надання послуг з пасажирських перевезень ФОП «Кислий Руслан Володимирович»

Джерело: розробка автора

За результатами проведення анкетування видно, що найбільший відсоток користувачів задоволені послугою отримання смс повідомлення з номером та маркою автомобіля - 99,9% що є вкрай необхідною інформацією, а також своєчасною подачею автомобіля до місця виклику, що є не менш важливою : 95,9% і загальною якістю надання послуг – 95,3%. Загальному враженню поїздки користувачі надали оцінку у 83,6%, адже існують деякі недоліки у сфері пасажирського обслуговування. Наприклад оцінку у 53,60% отримала така послуга: наявність терміналу в автомобілі, адже не кожен автомобіль обладнаний банківським платіжним терміналом, тому необхідно завчасно попереджати диспетчера про запланований розрахунок банківською карткою. Також деякі користувачі незадоволені вартістю поїздки – даючи оцінку у 56,3%, що безпосередньо пов'язано з високими цінами на бензин та газ і амортизацією автомобілю.

Таблиця 3.1

Удосконалення інструментів діагностики діяльності суб'єкта господарювання-фізичної особи на основі контролінгу

№	Інструмент діяльності ФОП «Кислий Р.В» що потребує модернізації	Пропозиція	Завдання	Розрахунок майбутньої вартості	Термін введення в діяльність та контроль з-боку керівництва
1	2	3	4	5	6
1	Мобільний додаток	Запровадження для подальшої роботи «ФОП Кислий Р.В.» мобільного додатку для комунікації водіїв, диспетчерів та пасажирів.	Замовити розробку персонального мобільного додатку «ТАКСІ ЛЮКС» м. Покров для iOS та Android.	Від 198 754 грн.	Планування – 2-3 тижні. Дизайн – 2-3 тижні. MVP – 10-15 тижнів. Тестування – 1 тиждень. Реалізація – 1 тиждень. Середній термін виконання – до 6 місяців. Контроль за виконанням покласти на керівника підприємства.
2	Розширення штату співробітників	Для подальшого обслуговування більшої кількості пасажирів залучити на постійну роботу в компанію декілька водіїв та диспетчерів.	Розмістити оголошення на всіх можливих сайтах з пошуку кандидатів та провести співбесіду для залучення кваліфікованих співробітників.	Від 6000 грн/місяць на 1 працівника в залежності від його освіти, та професійної кваліфікації і відпрацьованих годин.	1 місяць. Виконання покладено на керівника суб'єктом господарювання.

Закінчення табл. 3.1

1	2	3	4	5	6
3	Офіційний сайт компанії	Для залучення більшої кількості клієнтів створити офіційний сайт, та залучити спеціаліста з реклами.	Залучити кваліфікованого веб-програміста для створення офіційного сайту компанії	Від 3000 грн.	1 місяць. Контроль за виконанням покласти на керівника підприємства.
4	Налагодження співробітництва з конкурентами	Створити тісний зв'язок з конкурентами перетворивши їх на майбутніх партнерів, до яких можливо буде перенаправляти клієнтів у разі відсутності вільних машин, у свою чергу вони будуть робити те саме, залучивши до послуг «ФОП Кислий Р.В.» нових користувачів	Провести переговори з майбутніми партнерами, запропонувавши пропозицію щодо подальшої співпраці.	Безкоштовно	1 тиждень. Виконання покладено на керівника суб'єктом господарювання.

Джерело: розробка автора

Отже, проаналізувавши інструменти діяльності ФОП «Кислий Р.В.» що потребують модернізації видно, що загальна вартість можливих витрат складе 207754 грн. Термін виконання – від 1 тижня до 6 місяців. Запровадження нововведень допоможе заохотити нових користувачів послуг, залучити нових партнерів і в кінцевому результаті підвищити прибуток компанії.

Проаналізувавши аналіз існуючої моделі організації перевезень пасажирів ФОП «Кислий Руслан Володимирович», а також оцінка важливості показників якості та безпеки пасажирів показали, що суб'єкт господарювання має деякі недоліки і потребує доопрацювання, а саме необхідно:

1. Забезпечити всі автомобілі суб'єкта господарювання платіжними терміналами для можливості безготівкового розрахунку. Завдяки цьому кожен пасажир зможе розрахуватися за поїздку будь-яким зручним для нього способом будь це банківська картка, чи телефон з функцією Pay Pass. Це суттєво підвищить швидкість та зручність розрахунків.

2. Незалежно від погоди чи пори року запровадити наприкінці кожної робочої зміни щоденне миття кожного автомобілю та проводити контроль за чистотою в салоні після завершення кожного замовлення. Адже забруднений автомобіль та салон псує не лише враження клієнта від поїздки, а й підриває репутацію компанії на ринку. Також при використанні в роботі забрудненого автомобілю, збільшується вартість витрат на його амортизацію: пошкоджується лакофарбове покриття.

3. Розробити та встановити стандарти щодо зовнішнього вигляду кожного водія перед виходом в робочу зміну. Забезпечити контроль з-боку керівництва суб'єкта господарювання за виконанням даної вимоги. Це вкрай важливо, адже кожен водій представляє собою інтереси компанії. І перше враження клієнта від поїздки має бути дуже приємним і від цього залежить чи скористається він послугами компанії в майбутньому.

4. Впровадження в діяльність ФОП «Кислий Руслан Володимирович» наданих рекомендацій щодо поліпшення роботи значно покращить сервіс

обслуговування клієнтів, збільшивши в майбутньому відсоток якості обслуговування і загального враження від поїздки.

3.2. Розробка механізмів антикризового фінансового управління за результатами діагностики

За умови політичної нестабільності в країні, фінансової нестійкості, економічних протиріч та об'єктивної неминучості процесів і явищ існує висока імовірність виникнення кризових явищ в процесах функціонування і розвитку будь-якого суб'єкта господарювання, що зумовлює необхідність впровадження антикризового фінансового менеджменту. Проблема дослідження можливостей виживання в умовах глобальної економічної кризи являється на сьогодні однією із самих актуальних для всіх господарюючих суб'єктів [57].

Головна мета ФОП «Кислий Руслан Володимирович» - створення та розробка ефективної системи антикризового управління, що дасть можливість підвищити зацікавленість клієнтів послугами компанії та вивести компанію в лідерську позицію на ринку надання послуг з пасажирських перевезень. Для досягнення цієї мети необхідна структурна перебудова компанії відповідно до ринкових потреб. Реалізація головного завдання проходить через основні цілі, об'єднані в систему. Це:

- запобігання неплатоспроможності компанії та втрати стійкої позиції серед конкурентів, як наслідок - загроза зменшення зацікавленості послугами компанії;

- загроза втрати клієнтів та в кінцевому результаті прибутку, без реальних можливостей відновлення інтересів користувачів.

Сутність антикризового фінансового управління суб'єктом господарювання полягає у зниженні ймовірності виникнення кризи та впливу на хід її розвитку з метою мінімізації негативних фінансових наслідків в

організацію. Звідси і постають завдання антикризового фінансового управління.

1. Зниження ймовірності виникнення фінансової кризи.
2. Мінімізація негативних фінансових наслідків кризи в організацію.

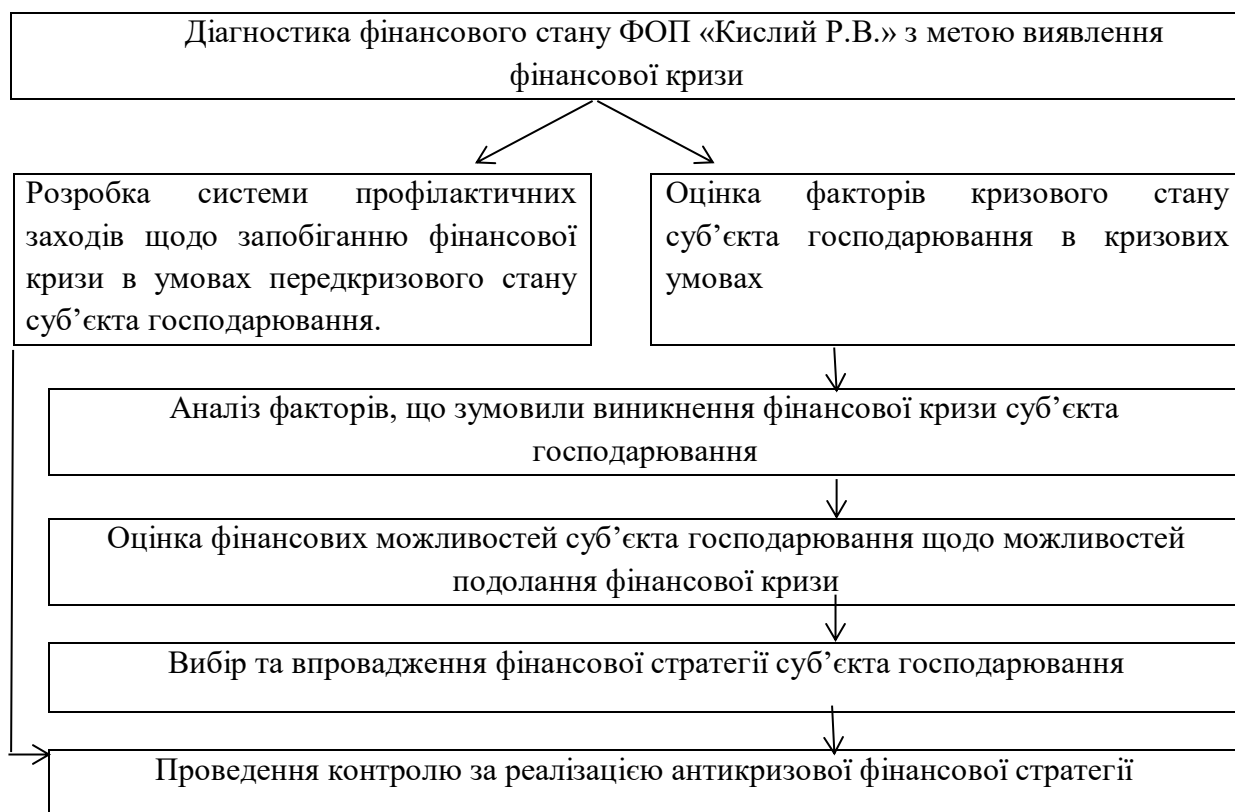

Рис.3.2. Розробка механізмів антикризового фінансового управління ФОП «Кислий Р.В.»

Джерело: побудовано автором

Сучасна ринкова економіка являє собою важку систему, в якій суб'єкти господарювання стикаються з високою конкуренцією на ринку. Для реалізації стратегії ефективного антикризового управління за результатами діагностики конкурентоспроможності ФОП «Кислий Руслан Володимирович» на ринку транспортних послуг необхідно розробити систему профілактичних заходів для запобігання фінансової кризи суб'єкта господарювання.

Успішна діяльність підприємства залежить від того, наскільки правильно воно використовує свої ресурси, а в умовах сучасного ринку

ефективність будь-якого бізнесу залежить не тільки від об'єму ресурсів, що використовуються або були залучені, але, у першу чергу, від результативності управління та ефективності взаємодії між ними [58].

Системне антикризове регулювання ФОП «Кислий Руслан Володимирович» - складовий елемент управління суб'єктом господарювання, що складається з функціональних та забезпечувальних частин. У функціональній частині є функції управління кризою. Ця частина є комплексом методів економічного та організаційного характеру, що забезпечують вирішення завдань щодо визначення фінансового стану компанії, контролю, своєчасного затвердження та запобігання кризі, виходу з неї та відновлення попиту та платоспроможності підприємства.

Фактори, що зумовлюють виникненню кризи виникають на фоні несприятливої економічної ситуації в країні. З кожним роком рівень прибутку ФОП «Кислий Руслан Володимирович» сфері автомобільних перевезень знижується, що зумовлює ряд факторів:

- підвищення вартості на бензин і газ зменшує частину прибутку суб'єкта господарювання;
- сплата комісії автопарку та щомісячне утримання парко-місць для автомобілів;
- сплата за ремонт автомобілів, заміну масла та зношених деталей;
- оплата за регулярне прибирання салону та миття автомобілів та інші витрати;
- зростання високої конкуренції на ринку послуг пасажирських перевезень.

При цьому тарифи на перевезення пасажирів зростають дуже повільно. Для запобігання негативним факторам, що зумовлюють виникненню фінансової кризи – у ФОП «Кислового Руслана Володимировича», надалі рекомендовано запровадити в свою діяльність антикризовий план, що підвищить попит на послуги, надані фізичною особою підприємцем.

Підвищення попиту на надання пасажирських послуг та вихід на лідерську позицію серед конкурентів допоможе повний перехід автопарку компанії на електромобілі. Введення в експлуатацію електромобілів – це надання бізнес-послуг на сучасних, екологічно-чистих автомобілях, які дуже економічні в експлуатації, так що витрати та вкладені інвестиції в бізнес дуже швидко повертаються. Користування електромобілями в майбутньому знизить до нуля витрати на матеріали та робочі рідини, а заправка автомобілю вийде набагато дешевше – звідси впливає суттєва економія на паливо, що в кінцевому результаті дасть можливість знизити ціни на ринку надання пасажирських послуг, а саме майже в половину нижчою ніж у конкурентів.

Розрахунок періоду окупності вкладень, виділених на придбання нових електромобілів, задля зниженні ймовірності запобігання неплатоспроможності компанії та втрати стійкої позиції серед конкурентів наведений у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Розрахунок періоду окупності вкладень на придбання нових електромобілів ФОП «Кислий Р.В.»

№	Електромобіль	Вартість електромобілю	Майбутня вартість послуг пасажирських перевезень	Період окупності
1	2	3	4	5
1	Nissan Leaf 62 kwt 2020 Автомобіль економ-класу	Вартість: 318 600 грн.	Виклик автомобіля по місту: 25грн. Вартість міжміських перевезень 7 грн./км. Послуги кур'єрської доставки по місту – 30 грн.	4 роки
2	Nissan Leaf Luxury 2013 Автомобіль економ-класу	Вартість: 199 725 грн.	Виклик автомобіля по місту: 25грн. Вартість міжміських перевезень 7 грн./км. Послуги кур'єрської доставки по місту – 30 грн.	3 роки

Закінчення табл. 3.1

1	2	3	4	5
3	Nissan Leaf 2016 Автомобіль економ- класу	Вартість: 284 941 грн.	Виклик автомобіля по місту: 25грн. Вартість міжміських перевезень 7 грн./км. Послуги кур'єрської доставки по місту – 30 грн.	3,5 роки
5	Nissan Leaf S plus 2014 Автомобіль економ- класу	Вартість: 268 963 грн.	Виклик автомобіля по місту: 25грн. Вартість міжміських перевезень 7 грн./км. Послуги кур'єрської доставки по місту – 30 грн.	3 роки
6	Nissan Leaf N Connecta 2020 Автомобіль бізнес- класу	Вартість: 716 347 грн.	Виклик автомобіля по місту: 50 грн. Вартість міжміських перевезень 20 грн./км.	6,5 років
7	Nissan Leaf 40kWh AT Автомобіль бізнес- класу	Вартість: 754700 грн.	Виклик автомобіля по місту: 50 грн. Вартість міжміських перевезень 20 грн./км.	7 років
8	Nissan Leaf SL 62kWh 2019 Автомобіль бізнес- класу	Вартість: 798 873 грн.	Виклик автомобіля по місту: 50 грн. Вартість міжміських перевезень 20 грн./км.	8 років
9	Nissan Leaf Max 2019 Автомобіль бізнес- класу	Вартість: 610 650 грн.	Виклик автомобіля по місту: 50 грн. Вартість міжміських перевезень 20 грн./км.	6 років
10	Nissan Leaf 40 kW 2021 Автомобіль бізнес- класу	Вартість: 722 400 грн.	Виклик автомобіля по місту: 50 грн. Вартість міжміських перевезень 20 грн./км.	5 років
Всього:	5 автомобілів економ- класу та 5 автомобілів бізнес-класу	Загальна вартість електромобілів: 5005411 грн.	Загальний період окупності: 8 років	

Джерело: побудовано автором

Для впровадження в бізнес електромобілів у місті Покров Нікопольського району Дніпропетровської області, в якому проживає 38570 тис. осіб [54] на старті буде достатньо придбати 10 автомобілів марки Nissan Leaf: 5 машин з яких економ класу та 5 авто бізнес-класу, загальна їх вартість складатиме близько 5 мільйонів гривень.

Витрати на обслуговування та зарядку електромобілів стануть значно дешевшими ніж теперішні звичайні легкові автомобілі, на заправку та амортизацію яких щоденно витрачаються значні для суб'єкта господарювання фінансові ресурси.

Загальна вартість автопарку, на якому в даний момент фізична особа підприємець «Кислий Руслан Володимирович» надає послуги з пасажирських перевезень складає – 1240174 грн.

Отже, необхідна сума інвестицій для придбання нового, сучасного парку з електромобілів складе: $5005411 \text{ грн.} - 1240176 \text{ грн.} = 3764335 \text{ грн.}$ Період окупності – 8 років. Зниження витрат на вартість обслуговування електромобілю відкриває нові можливості на ринку постачальників послуг з пасажирських перевезень.

Це дає змогу переглянути тарифи на надані послуги та зробити їх значно дешевшими ніж у конкурентів.

Нові майбутні тарифи на послуги з пасажирських перевезень ФОП «Кислий Руслан Володимирович» з урахуванням знижених витрат на обслуговування електромобілів.

- вартість перевезення пасажирів в межах міста: 25 грн. (стара ціна – 35 грн., ціна у конкурентів: 35-40 грн.);

- вартість міжміських перевезень 7 грн./км. (стара ціна 15 грн./км, ціна у конкурентів: 15-20 грн./км.);

- послуги кур'єрської доставки по місту – 30 грн. (стара ціна 50 грн, ціна у конкурентів: 45-60 грн.)

- ціна на послуги з надання в оренду електромобілів не зміниться, але вартість на заправку буде значно меншою, тому клієнти будуть надавати перевагу новим електромобілям ФОП «Кислий Р.В.».

Для більшої економії фахівці рекомендують облаштувати зарядну станцію вдома, або в гаражних чи складських приміщеннях. Застосування зарядної станції автомобілів компанії на побутовому рівні суттєво заощаджує економіку електрики за рахунок її високого коефіцієнту корисної дії. Виробники електромобілів рекомендують заряджати саме через них. Головними перевагами є:

- швидка більш ефективніша зарядка завдяки перетворенню параметрів струму;
- збереження ресурсу акумуляторних батарей протягом тривалої експлуатації;
- автоматичний контроль за станом під'єднаної мережі, та здійснює захист від перевантажень.

Недоліками домашніх зарядних станцій є їхня вартість. Ціна побутової моделі на 3,7 кВт починається від 20 тисяч гривень, а більш потужна модель на 7,2 кВт – від 25 тисяч гривень.

Отже, проаналізувавши механізми антикризового фінансового управління ФОП «Кислий Р.В.» можемо зробити такі висновки:

1. Загальна вартість інвестицій спрямованих на заміну автопарку на електромобілі та встановлення двох потужних моделей зарядних станцій становить 5055411 грн. Загальний період окупності складе 8 р.

2. Переобладнання та заміна автопарку на електричний надає такі переваги для ФОП «Кислий Р.В.» на ринку пасажирських перевезень міста Покров Нікопольського району Дніпропетровської області:

- зменшення тарифів на послуги з пасажирських перевезень. Більш низька ціна в майбутньому - це стратегія, що допоможе залучити клієнтів подалі від конкурентів, уникнувши виникнення фінансової кризи суб'єкта господарювання;

- поїздка на електромобілі дає можливість користувачам з комфортом насолоджуватися поїздкою, адже зайві вібрації та шум двигуна майже відсутні, тому поїздка навіть економ-класом буде дуже комфортною та безпечною.

- електромобіль марки Nissan Leaf ідеально підходить для роботи в сфері пасажирських перевезень завдяки своїй швидкості та легкості в управлінні, а також це привабить клієнтів, які піклуються про навколишнє середовище.

3. Впровадження фінансової стратегії суб'єкта господарювання дасть можливість уникнути кризи на підприємстві залучивши нових клієнтів, та зайнявши лідерську позицію серед конкурентів на ринку автомобільних перевезень.

3.3. Обґрунтування ризик-орієнтованих механізмів управління суб'єктами господарювання-фізичними особами за результатами фінансової діагностики

В умовах ринкової економіки діяльність суб'єктів господарювання схильна до негативного впливу різноманітних ризиків, які знижують ефективність роботи фізичних осіб підприємців. В окремих випадках наслідки від впливу негативних ризиків можуть призвести до закриття діяльності фізичної особи підприємця. Для розробки заходів, які сприятимуть протидії ризиковим ситуаціям необхідно розглянути види ризиків, що виникають, і розробити ризик-орієнтовані механізми щодо протидії ризиковим ситуаціям та зниження наслідків ризиків.

На сучасному етапі до числа основних видів фінансових ризиків підприємства відносяться наступні: ризик зниження фінансової стійкості підприємства, ризик неплатоспроможності, інвестиційний, інфляційний, процентний, валютний, депозитний, кредитний, податковий, структурний, криміногенний, та багато інших ризиків [59].

Класична структура системи ризик - менеджменту відповідає параметрам моделі економічної поведінки, що більш повно та всеохоплююче розкриває особливості типу економічної поведінки. Мета функціонування системи ризик менеджменту розглядається крізь такі під цілі як уникнення ризику, утримання ризику, передача ризику, зменшення впливу ризику. Моделі індивідуальної економічної поведінки притаманні такі інструменти ризик-менеджменту як:

- креативність та нестандартність прийняття управлінських рішень;
- пошук механізмів розширення лінійки економічних альтернатив; інтелектуальний капітал;
- інвестиції;
- інновації;
- мотивації та ін. [60].

Зрозумівши та вивчивши підприємницькі ризики, можна розробляти заходи для запобігання виникненню ризиків та передбачати їх наслідки, щоб можна було виробити ефективну стратегію суб'єкта підприємницької діяльності з мінімальними втратами для ФОП «Кислий Руслан Володимирович».

У наш час в умовах нестабільної економічної ситуації в Україні на розвиток суб'єктів малого підприємництва негативно впливають економічні, політичні та соціальні фактори. При цьому під час економічної кризи керівництву суб'єктів господарювання слід розглядати не лише негативні, а й позитивні сторони. Загострення конкуренції серед постачальників послуг пасажирських перевезень дозволить ФОП «Кислому Руслану Володимировичу» звернути увагу на пошук та використання своїх конкурентних переваг, а також вдосконалити підприємницьку діяльність.

Під час ведення підприємницької діяльності ФОП «Кислий Руслан Володимирович» може зіткнутися з численними факторами, які можуть виникнути в ході вирішення внутрішніх завдань компанії або внаслідок підприємницького внутрішнього середовища.

Негативні чинники, з якими може зіткнутися під час ведення підприємницької діяльності ФОП «Кислий Руслан Володимирович» наведені в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Обґрунтування ризик-орієнтованих механізмів управління суб'єктами господарювання за результатами фінансової діагностики.

№	Вид можливого ризику	Характеристика	Механізм врегулювання
1	2	3	4
1	Економічна криза	Економічна криза, ознаки якої періодично з'являються в економіці України протягом останніх років, набуває дедалі ширших вимірів, розповсюджуючись на грошово-кредитну, фіскальну, соціальну сфери, невинно погіршуючи очікування суб'єктів ринку та населення країни [61].	Антикризове управління повинно направити дії на запобігання виникнення кризи та запроваджувати антикризові програми з метою мінімізації негативних наслідків. [61].
2	Підвищення цін на паливо	Дефіцит та зростання цін на автомобільне паливо спричинені, що як зовнішніми, так і внутрішніми факторами, на регулювання яких держава може здійснювати пряме або непряме регулювання згідно Закону України «Про ціни і ціноутворення» [62]	Запровадження керівництвом суб'єкта господарювання повного переходу автопарку компанії на електромобілі.
3	Політична нестабільність	Проблеми соціально-політичної нестабільної ситуації в Україні, що розпочинаючи з 2014 року і що діють по наш час.	Використання чітко орієнтованого плану, на випадок політичної дестабілізації в країні.
4	Зміни в податковому законодавстві	Внесення Державною Податковою службою [29] змін та правок до податкового законодавства щодо оподаткування фізичних осіб підприємців, платників податку III групи.	З метою своєчасної та повної сплати податків, згідно законодавства та уникнення порушень своєчасно вивчити всі зміни в податковому законодавстві.
5	Недобросовісна конкуренція	Виявлення порушень від недобросовісних конкурентів: корупція, ухилення від сплати податків, що сприяє розвитку тіньової економіки та негативно відображається на українській економіці.	Своєчасне повідомлення державним органам про економічні злочини, спричинені недобросовісними конкурентами.

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4
6	Плинність кадрів	Плинність кадрів – фактор, що негативно впливає на діяльність суб'єкта господарювання.	Підбір кваліфікованого персоналу керівництвом фірми, здійснення регулярних виплат заробітної плати та премій, проведення тренінгів від кваліфікованих фахівців.
7	Зниження платоспроможності споживачів	Негативні зміни державній економіці призводять до зниження платоспроможності споживачів, що в свою чергу зменшує кількість користувачів послугами ФОП «Кислий Р.В.»	Запровадження додаткових акційних тарифів, бонусів та знижок, що сприятиме залученню клієнтів.
8	Обмежена кількість автомобілів компанії	Недостатність кількість автомобілів та водіїв в майбутньому негативно відобразиться на прибутку компанії та обмежує кількість замовлень при одночасних викликах автомобіля.	Розширення керівництвом фірми автомобільного парку для одночасного обслуговування декількох замовлень.
9	Одночасна поломка декількох автомобілів компанії	Уникнення регулярного технічного огляду може спричинити одночасну поломку декількох автомобілів фірми.	Проведення регулярного технічного огляду автомобілів для запобіганню виникненню даної ситуації.
10	Зростання індексу споживчих цін	Згідно закону України «Про індексацію грошових доходів населення» [63]. Індекс споживчих цін - показник, що характеризує динаміку загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання.	Використання чітко орієнтованого плану, розробленого керівництвом суб'єкта господарювання, на випадок інфляції.

Джерело: побудовано автором

У вирішенні завдань сталого розвитку ФОП «Кислий Р.В.» важливе місце належить удосконаленню системи управління ризиками, яка дозволяє суб'єкту господарювання досягти більш високих результатів роботи, підвищити ефективність діяльності та покращити фінансовий стан в цілому.

Отже, стає обов'язковим формування дієвого механізму оцінки фінансових ризиків на рівні суб'єктів господарювання, що ґрунтується на оптимальному поєднанні інструментів ризик-менеджменту та показників ефективності діяльності, які б могли давати об'єктивну інформацію про рівень ризикованості фізичної особи підприємця.

У разі відсутності ризик-орієнтованих механізмів щодо вирішення негативних факторів існує ризик ліквідації діяльності суб'єкта господарювання. До основних причин припинення діяльності фізичної особи підприємця відносяться:

- прийняття власниками підприємства добровільного прийняття рішення;
- висока конкуренція на ринку;
- зміна сфери діяльності;
- банкрутство;
- заборона підприємницької діяльності у зв'язку зі зміною законодавства чи вироком суду.

Отже, виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що в сучасній економіці кожен підприємець ризикує зниженням прибутку, а також можливо і отриманням збитків. Також у підприємницькій діяльності можна зіткнутися з низкою чинників, які негативно можуть зашкодити діяльності підприємця. Щоб підприємець міг ефективно використати ресурси, результати фірми були високі, підприємець повинен керуватися основами управління підприємницьким ризиком, який взаємопов'язаний із методами нейтралізації підприємницьких ризиків.

Висновки до розділу 3

Отже, проаналізувавши напрями підвищення ефективності фінансового управління ФОП «Кислий Р.В.» можна зробити такі висновки та пропозиції:

1. Для досягнення фінансової стійкості діяльності фізичної особи підприємця «Кислого Р.В.», що надає на ринку послуги з пасажирських перевезень, необхідно запровадити низку заходів, що сприятимуть зростанню конкурентоспроможності суб'єкта господарювання на ринку надання послуг з перевезень пасажирів.

2. Введення в діяльність нових управлінських рішень за результатами діагностики керівництвом компанії в майбутньому сприятиме стійкості економічного розвитку, побудує ефективну систему для управління економічним розвитком, та підвищить якість та безпеку наданих суб'єктом господарювання послуг.

3. За результатами опитування користувачів послугами ФОП «Кислий Р.В.» підприємницька діяльність суб'єкта господарювання потребує певних реформувань. Клієнти залишилися незадоволені недостатньою кількістю платіжних терміналів в кожному автомобілі та вартістю поїздки, що зменшило відсоток задоволених користувачів загальним враженням від поїздки.

4. Зробивши необхідний аналіз для фізичної особи підприємця «Кислого Р.В.» було рекомендовано запровадити такі заходи: забезпечити кожен автомобіль платіжним терміналом для безготівкових розрахунків з клієнтами, здійснювати щоденне миття кожного автомобілю та проводити контроль за чистотою в салоні, розробити та встановити стандарти щодо зовнішнього вигляду кожного водія. Для зменшення загальної вартості поїздки за надані послуги було розроблено план щодо заміни всіх легкових автомобілів на електричні, що допоможе зайнявши лідерську позицію серед конкурентів на ринку автомобільних перевезень.

ВИСНОВКИ

У матеріалах кваліфікаційної магістерської роботи було здійснено теоретичне узагальнення і вирішення науково-практичного завдання щодо проведення діагностики діяльності суб'єкта господарювання, як інструмента фінансового управління.

Проведені дослідження надали можливість сформулювати такі висновки:

1. В умовах нестабільної економічної ситуації в державі вітчизняним суб'єктам господарювання доводиться функціонувати в умовах ризику, нестабільності та різноманітних фінансово-економічних загроз. Суб'єктами господарювання в Україні виступають фізичні чи юридичні особи, які здійснюють виробництво та реалізацію товарів робіт та послуг з метою отримання в кінцевому результаті прибутку. До внутрішніх факторів що загрожують стабільному розвитку та функціонуванню суб'єктів господарювання можемо віднести девальвацію гривні, анексію Криму та воєнну небезпеку на сході України, а також ситуацію з Covid-19. Ці фактори негативно впливають на українську економіку, що в свою чергу відображається на фінансово-економічну діяльність підприємств.

2. Суб'єкти підприємництва малого бізнесу грають дуже важливу роль в економіці України. Тому вкрай необхідна підтримка та фінансування мікробізнесу з боку держави. Ефективне функціонування підприємств дає можливість до збільшення кількості робочих місць в країні, зменшення числа безробітних, збільшення прибутку до державного бюджету України, що в майбутньому здійснює стимулювання національного доходу. Станом на 01.10.2021 рік в Україні офіційного зареєстровані 1982348 ФОП. Фізичні особи підприємці сприяють реалізації нових технологій та підвищують ефективність виробництва.

3. Зростання прибутку суб'єкта господарювання здійснюється за допомогою достатнього фінансового забезпечення господарської діяльності,

правильній побудові стратегії мобілізації фінансових ресурсів та визначення необхідних напрямів їх використання. Правильна побудова стратегії щодо спрямованого руху фінансових ресурсів дозволяє задовольнити всі економічні потреби підприємства. Було виділено такі форми фінансової безпеки підприємства: страхова, інвестиційна, фондова, бюджетно-податкова, кредитна, грошова. Всі вони грають дуже важливу роль в управлінні фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання.

4. ФОП «Кислий Р.В.» було створено та зареєстровано в державному реєстрі Покровської міської ради Дніпропетровської області 07.09.2004 року. Номер запису: 2231000000000059. Метою діяльності фізичної особи підприємця є надання якісних та надійних послуг з пасажирських перевезень з метою отримання прибутку.

5. ФОП «Кислий Р.В.» має у своєму складі 6 сучасних легкових автомобілів марки Chevrolet економ класу та бізнес класу, які відповідають всім необхідним вимогам безпеки та функціонального комфорт. ФОП «Кислий Руслан Володимирович» має власний офіс, який знаходиться за такою адресою: Україна, 53300, Дніпропетровська обл., місто Орджонікідзе(п), вулиця Дзержинського, будинок 7, квартира 19. Основними конкурентами ФОП «Кислий Руслан Володимирович» є 4 перевізники у місті Покров Дніпропетровської області. найбільшими конкурентами ФОП «Кислий Руслан Володимирович» в сфері пасажирських перевезень у м. Покров Нікопольського району Дніпропетровської області, є таксі «ТАХІ SERVICE», яке нещодавно функціонує, з часткою ринку відносно конкурентів: 13,1-14,5% та «Таксі АЛЛО» з часткою ринку відносно конкурентів: 10-13%.

6. Для успішного функціонування малого підприємства ФОП «Кислий Руслан Володимирович» існує кілька джерел його фінансування: дохід, отриманий від надання послуг таксі по місту, дохід від здійснення міжміських перевезень, дохід від надання в оренду автомобілів і легкових автотранспортних засобів.

7. Метою удосконалення діяльності ФОП «Кислий Руслан Володимирович» є підвищення якості та безпеки перевезення пасажирів легковими автомобілями. На отримання прибутку ФОП «Кислий Р.В.» сприяють такі фактори, як чисельність міського населення, економічний рівень життя населення, величина транспортних тарифів, принципи розміщення торгової мережі; географічне положення, розвиток маршрутної мережі, кліматичний фактор.

8. З метою виявлення фінансової кризи проведено розробку системи профілактичних заходів щодо запобігання фінансової кризи в умовах передкризового стану суб'єкта господарювання та оцінку факторів кризового стану суб'єкта господарювання в кризових умовах. На зменшення прибутку «ФОП Кислий Р.В.» у сфері пасажирських перевезень впливають підвищення вартості на бензин і газ, сплата комісії автопарку та щомісячне утримання парко-місць для автомобілі, зростання високої конкуренції на ринку послуг пасажирських перевезень.

9. У наш час в умовах нестабільної економічної ситуації в Україні на розвиток суб'єктів малого підприємництва негативно впливають економічні, політичні та соціальні фактори. Під час ведення підприємницької діяльності ФОП «Кислий Руслан Володимирович» може зіткнутися з численними факторами, які можуть виникнути в ході вирішення внутрішніх завдань компанії або внаслідок підприємницького внутрішнього середовища. У вирішенні завдань сталого розвитку ФОП «Кислий Р.В.» важливе місце належить удосконаленню системи управління ризиками, яка дозволяє суб'єкту господарювання досягти більш високих результатів роботи, підвищити ефективність діяльності та покращити фінансовий стан в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боцьора Л.О. Фінансовий механізм розвитку малого підприємництва в Україні: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.08. К.: ЛНУ ім. Івана Франка. 2015. 21 с.
2. Господарський кодекс України: від 16.01.2003. № 436-IV. Дата оновлення: 20.09.2013. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення 12.10.2021).
3. Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності: Закон України від 18.02.1992. № 2132-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2132-12#Text> (дата звернення 15.11.2021).
4. Ануфрієва О. Л., Пальчевська Т. Г., Лагоцька Г. М. Підприємницька діяльність: навч. посіб. К.: ЛілеяНВ, 2014. 304 с.
5. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0398-99#Text> (дата звернення 11.10.2021).
6. Сіліна І. В., Хацер М.В. Управління фінансовим станом підприємством в кризових умовах. *Економіка та держава*. 2015. № 1643. С. 85-88.
7. Болюх О., Жукевич С. Економічна діагностика, як основа управлінських рішень в сфері фінансової діяльності суб'єктів господарювання: матер. Всеукр.. науково-практ. конф. з міжн. уч. 2020. с. 62-66. URL <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38632/1/62.pdf> (дата звернення 17.10.2021).
8. Денисенко М.П., Третяк Є.В. Механізм забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання. *Економіка та держава*. 2018. № 12. С. 59-63. DOI: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2018_12_14 (дата звернення 05.11.2021).

9. Управління фінансами суб'єктів господарювання в умовах глобальної трансформації : монографія / за ред. І. С. Гуцала. Тернопіль : ТНЕУ, 2015. 484 с.

10. Бондаренко О.С. Сучасні тенденції управління фінансовою діяльністю суб'єктів господарювання. *Економіка та держава*. 2018. № 1. С.11-15. DOI: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2018_1_4 (дата звернення 09.11.2021).

11. Башнянин Г.І., Лінтур І.В. Фінансова стійкість суб'єктів господарювання та шляхи її покращення. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. С. 98-101.

12. Єпіфанова І.М. Роль і місце аналізу фінансової звітності в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності суб'єктами господарювання. *Економічні науки*. 2017. №23. С. 162-166.

13. Рзаєв Г.І. Напрями оцінки інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання за показниками фінансової звітності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2015. № 1. С.154-159.

14. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 5.05.2003. № 31-32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (дата звернення 18.10.2021).

15. Цивільний кодекс України: від 16.01.2003 . № 40-44. Дата оновлення: 15.07.2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 13.10.2021).

16. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. № 23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text> (дата звернення 13.10.2021).

17. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 38-39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 11.10.2021).

18. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2021 р. № 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text> (дата звернення 14.10.2021).

19. Про затвердження переліку органів ліцензування: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2000 р. № 1698. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення 14.10.2021).

20. Про затвердження переліку документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.07.2001 р. № 756. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/756-2001-%D0%BF> (дата звернення 16.10.2021).

21. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text> (дата звернення 17.10.2021).

22. Про державну допомогу суб'єктам господарювання: Закон України від 01.07.2014 р. № 34. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1555-18#Text> (дата звернення 17.10.2021).

23. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. № 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text> (дата звернення 13.10.2021).

24. Конституція України. Закон України від 28.06.1996 р. № 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення 19.10.2021).

25. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 29. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення 20.10.2021).

26. Офіційний онлайн-сервіс державних послуг «Дія» URL: <https://diia.gov.ua/services/reestraciya-for> (дата звернення 04.11.2021).

27. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення 01.11.2021).

28. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 02.11.2021).

29. Офіційний сайт Державної податкової служби України . URL: <https://www.tax.gov.ua/media-tsentrv/novini/407585.html> (дата звернення 19.10.2021).

30. Податковий кодекс України від 04.11.2011. № 4014-VI. URL : <http://kyiv.sfs.gov.ua/okremi-storinki/arhiv1/print-254765.html> (дата звернення 15.10.2021).

31. Часовнікова Ю.С. Облікове супроводження здійснення діяльності фізичної особи підприємця. *Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика*. 2017. № 45. С.1-3. URL: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/26200/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%8F_2017.pdf (дата звернення 19.10.2021).

32. Конституція України. Відомості Верховної Ради України, від 28.06.1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. (дата звернення 19.10.2021).

33. Костантьук Н., Дзодз І. Управління фінансовими результатами діяльності підприємства з метою оптимізації структури капіталу. *Економіка та управління підприємствами*: матер. міжн. наук.-практ. конф. 2016. С. 83-85.

34. Карпова Т. С., Позднякова О. В. Проблеми та шляхи вдосконалення управління фінансовою діяльністю суб'єктів підприємництва в Україні. *Фінанси, облік, банки*. 2016. № 92. С. 144–152.

35. Крюкова І.О. Зовнішні і внутрішні фінансові потоки у забезпеченні інноваційного розвитку бізнес-суб'єктів аграрної сфери. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2017. № 4. С. 18–25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/arie_2017_4_5. (дата звернення 23.10.2021).

36. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: станом на 2016 р./ П.М.Рубанов та ін., за заг. ред. М. Ю. Абрамчук. Суми: СДУ, 2016. 152 с.
37. Гаврилко П. П. Вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства на сучасному етапі розвитку економіки України. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2016. № 3. С. 131-132.
38. Огляд малого та середнього підприємництва в Україні 2018-2019: станом на 2020 р. / Горюнов Д. та ін. за заг. ред.. Кравченко О.: Фокус на європейській інтеграції. 2020 с.
39. Малик О. В. Формування механізму управління фінансової безпеки підприємства: дис. канд. екон. наук: 08.00.04. Хмельницький, 2016. 263 с.
40. Булгару А.М. Інструментальне забезпечення оцінювання фінансової стійкості суб'єкта господарювання. *Актуальні соціально-економічні та правові проблеми розвитку України та її регіонів*: матер. ІХ міжн. кругл. столу (27 квітня 2018 р. м. Одеса): захід присвяч. святкуванню 20-річчю створення ЕПФ ОНУ ім. І.І. Мечникова. Одеса : ОФФСЄТК, 2018. 200 с.
41. Козлова О.С. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства. *Молодий вчений*. 2017. № 10. С. 914-917.
42. Іоргачова М.І, Коцюрубенко Г.М., Ковальова О.М. Платоспроможність суб'єкта господарювання: напрями її підвищення. *Економіка і суспільство*. 2018. №19. С. 799-803.
43. Масленніков Є.І. Методологічні та практичні засади дослідження системи управління фінансовою стійкістю промислового підприємства: монографія / за ред.. Є.І. Масленніков. Одеса: Прескур'єр, 2015. 316 с.
44. Жукевич С.М. Діагностика фінансово-економічної стійкості суб'єкта господарювання: концептуальний підхід: Тернопіль: Видавництво Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка», 2016. №34. С. 206-211.
45. Бондаренко Н. Вовчанська А. Стан фінансової безпеки малого й середнього підприємництва в Україні. *Тенденції розвитку корпоративного менеджменту та маркетингу*. 2019. С.141-143.

46. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <https://www.tax.gov.ua/media-tsentrv/novini/407585.html><http://sfs.gov.ua/> (дата звернення 02.11.2021).

47. Про затвердження Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.02.1997. № 176. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-97-%D0%BF#Text> (дата звернення 04.11.2021).

48. Офіційний сайт Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань URL: <https://usr.minjust.gov.ua/content/free-search> (дата звернення 04.11.2021).

49. Картавцева Ю.В. Сутність ділової репутації стосовно суб'єктів господарювання. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2017. № 1 С.133-139.

50. Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку: Наказ Міністерства фінансів України від 19.06.2015. № 578. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0799-15#Text> (дата звернення 27.10.2021).

51. Кміть В.М. Дзюрій О.І. Особливості становлення та перспективи розвитку системи місцевого оподаткування в Україні. *Молодий вчений*. 2016. №1 (28). С. 65-69.

52. Галак К.І. Теоретичні засади соціально-орієнтованої діяльності суб'єктів господарювання. *Облік і фінанси*. 2016. № 3. С.140-146. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_ark_2016_3_23 (дата звернення 04.11.2021).

53. Про автомобільний транспорт: Закон України від 05.04.2001. № 2344-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#Text> (дата звернення 10.11.2021).

54. Офіційний сайт Головного Управління статистики Дніпропетровської URL: <http://www.dnprstat.gov.ua/census/census2.htm> (дата звернення 01.11.2021).

55. Офіційний сайт єдиного освітнього центру Дніпропетровської області URL: <https://dnepredu.com/uk/site/our-school.html> (дата звернення 06.11.2021).

56. Офіційний сайт Покровської міської ради URL: <https://pkrv.dp.gov.ua/> (дата звернення 04.11.2021).

57. Давиденко Н.М. Місце антикризових заходів у системі управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2015. №3(2). С.153-156.

58. Солошенко М.М, Волошенко С.В. Сутність фінансів суб'єктів господарювання та управління ними в сучасних умовах. *Матер. Всеукр, наук-практ. інтернет-конференція «Вдосконалення фінансовокредитного механізму забезпечення інноваційного розвитку економіки*. 2020. С. 146-147. URL: http://178.210.130.68/lnau/attachments/6313_%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%A2%D0%95%D0%97%20%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201.pdf#page=146 (дата звернення 14.10.2021).

59. Кузьмінський В.З. Фінансові ресурси суб'єктів господарювання. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2017. № 2(2). С. 97-01.

60. Крайнік О.М. Ризик менеджмент як інструмент регулювання економічної поведінки суб'єктів господарювання в сучасних умовах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. №10. С.28-31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2015_10_7 (дата звернення 15.11.2021).

61. Кучінка Т.В. Теоретичні аспекти вивчення феномену економічної кризи. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2015. № 1. С. 29-34.

62. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 21.06.2012. №5007-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text> (дата звернення 20.11.2021).

63. Про індексацію грошових доходів населення: Закон України від 03.07.1991. № 1282-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1282-12#Text> (дата звернення 19.11.2021).

ДОДАТКИ